ROMAN

JUAN CARLOS ONETTI

VEDA EDERKEN

TÜRKÇESİ MÜNİR H. GÖLE

alakarga

VEDA EDERKEN

Juan Carlos Onetti, 1909 senesinde Uruguay'ın başkenti Montevideo'da doğdu. Uruguay'da gazetecilikle başladığı meslek hayatını daha sonraları taşındığı Arjantin'de, sinema eleştirmenliği, senaryo yazarlığı, kütüphanecilik gibi çeşitli işler yaparak sürdürdü. Uruguay'da kurulan diktatörlük tarafından tutuklanmasının ardından, 1974'te Madrid'e sürgüne gönderildi ve takip eden yıllarda İspanyol vatandaşlığına geçerek, 1994 yılında yaşamını yitirdi. Romanlarıyla tanınan yazar, şiir, hikâye ve deneme yazarlığı yapmasının yanı sıra, etkisi eserlerinde fazlasıyla görülen William Faulkner gibi Kuzey Amerikalı yazarların kitaplarını İspanyolca'ya çevirdi. Yazarlık hayatı boyunca çeşitli ödüller aldı ve 1980 yılında Cervantes Ödülü'ne layık görüldü. 1939 yılında basılan ilk romanı *El Pozo*'yu takip eden yıllarda, en iyi romanı olarak gördüğü *La Vida Breve* (1950) de dahil olmak üzere, *Los Adioses* (1954) ve yazarın geçtiğimiz yıllarda *Tersane* adıyla Türkçe'ye kazandırılan ilk kitabı *El Astillero* (1961) gibi bir dizi başyapıtı yayımladı. *Cuando Ya No Importe* (1993), yaşamı boyunca edebiyata yirmiyi aşkın eser kazandıran yazarın son romanıdır. Kitaplarında Montevideo'nun bir izdüşümü sayılabilecek olan ve ilk defa *La Casa en la Arena* (1949) kitabında ortaya çıkan Santa María adında bir şehir-evren yaratmıştır. Kendine özgü varoluşçu anlatımıyla da tanınan yazar, modern Latin Amerika romanının en önemli yazarlarından biri kabul edilmektedir.

Münir H. Göle, *Yansılar Kitabı, Uzak Bir Gölge, Sarı Zarf, Kaçamamak, Fısıltılar, Yol Durumu, Yırtık, Afaki Haller, Çıkış Yolları, Tanıdık Bir Yüz, Surat Buruşturmalık 52 Metin* adlı kitapların yazarıdır. Ayrıca, *Mnemosyne, Quipu, Fogo, Trømso* başlıklı fotoğraf kitapları da vardır. İtalya'da yaşıyor.

Juan Carlos Onetti
Veda Ederken / Los Adioses

Alakarga 182
Edebiyat 144
1. Baskı: Mart 2018

ISBN 978-605-9315-77-7
Sertifika No: 24365

© Alakarga Yayıncılık 2018
Tüm hakları saklıdır.

Bu eserin tüm hakları Kalem Ajans aracılığıyla alınmıştır.
Yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Editör: Arzu Bahar
Kapak Tasarım: Umut Pehlivanov
Kapak İllüstrasyon: Gamze Teker
Kapak Uygulama ve Dizgi: Özge Boz

Baskı ve Cilt:
Arı Matbaacılık Serkan Arı: 0212 612 33 34
Matbaa Sertifika No 31900

Alakarga Sanat Yayınları
Asmalı Mescit Mah. Terkoz Çıkmazı Sk
Terkos İş Hanı, Kat:7, D:706
Beyoğlu-İSTANBUL
Tel: 0212 243 44 84

alakarga.com.tr
alakargakitap@gmail.com
twitter.com/alakargakitap
facebook.com/alakargayayinevi
instagram.com/alakarga_yayinlari

Juan Carlos Onetti

■

Veda Ederken

Çeviren: Münir H. Göle

ROMAN

alakarga

Idea Vilariño'ya

Bara ilk girdiğinde, adamın sadece ellerini görmüş olmak isterdim; yavaş hareket eden, kararsız, sakar, ikna olmamış gibi duran, uzun parmaklı, solgun, kayıtsız eller. Adam, birkaç soru sordu, sonra tezgâhın en loş yerinde dikilerek, gözlerini dışarıda, günün son ışıklarına ve dağın morumsu tonlarına çevirip, onu eski otelin önüne götürecek arabayı beklerken birasını içti. Arkasındaki duvarda espadriller, takvim, yıllarla beyazlaşmış sucuklar asılıydı.

Sadece ellerini görmüş olmak isterdim, ona yüz pesonun üstünü verirken, parmaklarının banknotları aldığını, katlamayı denedikten sonra hemen vazgeçip küçük bir tomar yapmalarını, biraz çekinerek ceketinin cebine koymalarını izlemeyi tercih ederdim. Pislik ve yağ kaplı çatlaklarla dolu ahşap tezgâhın üzerindeki bu kuru hareketler iyileşmeyeceğini, iyileşmek için gerekli iradeyi asla bulamayacağını anlamama yeterdi.

Genelde onları görmem yeterliydi, yanıldığımı hiç anımsamıyorum. Teşhislerimi, köyün hekimleri olan Castro'nun ya da Gunz'un görüşlerini almadan koydum hep; sadece ellerinde bavulları, utanç ve umutlarıyla, sakınım ve dirençleriyle gelişlerine bakıyordum.

Hastabakıcı yanılmadığımı bilir; yemeğe ya da kâğıt oynamaya geldiği zaman, yeni gelenler üzerine beni sorgular, benim yanımda Castro ve Gunz ile alay ederdi. Belki de beni biraz pohpohluyordu ya da on beş yıldır burada yaşadığım ve son on iki yıldır dörtte bir akciğerle idare ettiğim için saygı duyuyordu; neden böylesi bir önsezim olduğunu bilmiyorum ama bu eksikliğimden olmadığını biliyorum. Sadece bakıyorum, o kadar, bazen dinliyorum; hastabakıcı bunu anlayamazdı, ben bile pek iyi anlamıyorum; arkalarında bıraktıklarının önemini, aramaya geldiklerinin önemini tahmin ediyorum ve birini ötekiyle karşılaştırıyorum.

Adam otobüsle kentten geldiği sırada, hastabakıcı parmaklıklı pencerenin önündeki masada yemek yiyordu; teşhisimi kestirebilmek için benim bakışımı aradığını fark ettim. Adam bir bavul ve bir yağmurlukla içeri girdi; uzun boylu, geniş omuzlu, biraz kamburdu, gülümsemeden selam verdi. Gülümsese de bu kimseyi kandıramayacaktı; tebessümü çoktan, hastalığın ortaya çıkmasından yıllar önce gereksiz ya da sakıncalı hale gelmişti. Birasını içerken yine onu süzdüm, gözü yola ve dağa sabit bakıyordu; tezgâhta benim önümde kâğıt paraları düzenlerken ellerini süzdüm. Ödemek için gitmeyi beklememişti; bardağındakini bitirmeden tezgâhın

kenarından bana doğru ağır hareketlerle, inançsız, acıma duygusunu kibirle reddeden bir havayla yaklaştı, parasını ödedi, paranın üstünü hiçbir şeyi tutamayacak kadar uyuşmuş genç elleriyle toparladı. Birasının yanına, yolu gözleyebileceği tek noktaya döndü; bir şey göreceğinden değil, sadece bizden uzak olmak istiyordu, sanki biz, üzerimizde sadece gömlek, bu bahar akşamının yarıkaranlığında neredeyse devinimsiz halimizle, çöken akşamın renkleri dağınkilere karışırken daha belirgin, daha kaçınılmaz birer simgeye dönüşüyorduk.

"İnançsız" derdim hastabakıcıya, hastabakıcı ne dediğimi anlayabilecek olsaydı. O gece, "inançsız" diye kendi kendime defalarca tekrar ettim. inançsız olmak böyle bir şey tam anlamıyla; korkunç bir kararlılıkla asla kendine yalan söylemeyeceğine dair kendi başına yavaş yavaş kurduğu bir inanç eksikliği. Bu inançsızlığın içinde, fazla zorlanmadan bastırılmış bir umutsuzluk, doğallıkla, saflıkla sınırlandırılmış, sadece ürettiği ve beslendiği nedene yönelik bir şey vardı; çoktan alıştığı, ezbere bildiği bir çaresizlik. İyileşmesinin imkânsız olduğuna inanmıyor değil, ama bu iyileşmenin anlamına, yüceliğine inanmıyordu.

Kırk yaşlarında olmalıydı ve hareketlerindeki bir tür savsaklama, yeterince olgun olmadığını belli ediyordu. Arabaya binmek üzere dışarı çıktığında, hastabakıcı bana bakmaktan vazgeçti, elindeki şarap kadehini kaldırdı ve pencereye döndü.

"Ya bu? Yürüyerek mi gidecek, yoksa nalları dikip mi çıkacak? Hastaysa ve otele giderse, onunla Gunz ilgilenecek. Ona sorarım."

Şaka olsun diye öyle söylüyordu, belki adama yapacağı iğnelerdeydi aklı. Ne gördüğümü, ne tahmin ettiğimi söylemek için oturup onunla bir kadeh şarap içmek isterdim. Zamanım vardı: Otobüs o saate kadar tek bir yolcu bile getirmemişti ve dağdaki küçük evlerde yemek hazırlama saatiydi. Canım gevezelik yapmak istiyordu, hastabakıcı da önündeki kadeh ve tabağın üstünden gülümseyerek beni davet ediyordu. Ama tezgâhtan ayrılmadım; kutuların tozunu almaya giriştim, az konuştum.

"Hiç şüphe yok, hastalığı kapmış. Ama o kadar ciddi değil durumu, kurtuluşu var. Yine de, iyileşmeyecek."

"Durumu kötü değilse neden iyileşmesin? Ganz mı işini bitirecek yani?"

Ben de gülmeye başladım; ona basitçe, iyileşmeyecek çünkü niyeti yok, demek daha kolay olurdu; hastabakıcıyla ikimiz böylelerini daha önce de görmüştük.

Toz almayı sürdürürken, omuz silktim.

"Ben böyle düşünüyorum."

Sonrasında, adamı otelden arabayla gelirken görüyordum, inip barın önünde kente gidecek otobüsü bekliyordu. Bardan içeri hemen hemen hiç girmiyordu. Yanında getirdiği elbiseleri giyiyordu; kravatıyla şapkası hiç eksik olmuyordu, hep farklı, benzersiz; asla büzgülü şalvarımsı pantolon giymiyordu, espadriller, ötekilerin giydiği renkli gömlekleri, taktığı fularları kullanmıyordu. Öğle yemeğinden sonra, dik kafalı, yalnız halini bozmadan, sürekli toz, sıcak ve soğuk girdaplarına aldırış etmeden, bedeninin iyiliğine ilgisiz geliyordu: Giysileri, şapkası ve tozlu ayakkabılarıyla hastalığını ve yalnızlığını görmezden gelmeye çalışıyordu.

Hastabakıcıdan, başkente tren olduğu günler, iki mektup göndermek için kente indiğini, postaneye uğradıktan sonra, katedralin karşısındaki bir kafeye oturup bir bira içtiğini öğrendim. Adamı gözümde canlandırabiliyordum, yalnız ve tembel, kiliseye de bardan dağa bakarmışçasına, onlara herhangi bir anlam yüklemeden, sanki yok etmek istermiş gibi, taşları, sütunları ve kararmış avluyu eğip bükmek istercesine bakıyordu. Yumuşak ve yerleşmiş bir dirençle, baktığına hâkim olmaya ve kendine bağlamaya özen gösteriyordu; sanki her şeyin, barda bana gösterdiği belli belirsiz umutsuzluğa, bilmeden, biliyorsa da saklayamadığı hüzne anlam katmasını istiyordu.

İki mektubu, postane işlevi de gören bardan göndermek yerine, kente kadar bir saat yol yapıyordu. Gerçeği takıntılı bir şekilde reddetme rahatsızlığı yüzünden ya da sayesinde böyle yapıyordu; kurallarıyla sonuçları nedenlerinden son derece fazla önem taşıyan, aynı kurallar gerektiğinde değiştirilen, geliştirilen, unutulan şu saf saklambaç oyununa olan bağlılığından böyle yapıyordu.

Otelde değildi, köyde yaşamıyordu; Gunz ona sanatoryuma gitmesini önermemişti; bunlar silinebilirdi, her koşulda mektuplarını postalamak için bardan içeri girmiyordu, götürüp kentteki postanenin gişesindeki kauçuk kapaktan içeri kaydırıyordu. Köyde yaşayan herkes gibi mektuplarını getirip bana teslim etmek yerine, bir iş elbisesinin gömleğinin yeninde kaybolan bıkkın ve kimliksiz bir elin, haberdar olduğunu gösterecek veya bir sonuç çıkarabilecek hiçbir yüze, hiçbir göze ait olma-

yan değişken elin pulu yapıştırmasını izleyebilse, kural bozulabilirdi. Bir adın iki ya da üç sözcüğünü, bir başka adın yedi harfini, taşrada büyük bir kentin ve iş için gidilecek bir kentin adlarını yazan zarfa damga vurulduğu anda şimdiki zaman yok sayılabiliyordu.

Buna karşın, kent dönüşünde, bazen bara girip bir bira daha içiyordu. Bu, başarısızlığa uğradığı öğlesonralarına denk geliyordu, zarfın üzerine yazdığı kadının adı aniden anlamını yitirdiği, tam damganın kalkıp cansız bir sesle indiği ve yaylandığı zamanlardı bunlar. O anda ad kimseye karşılık gelmiyordu, kauçuk kapağın üzerinde karmaşık ve tehlikeli bir şekilde ona bakıyordu, ayrılığın ve ateşin etkilerinin belki de gerçek olduklarını hatırlatmak istercesine.

Yüzü profilden, dirsekleri tezgâha dayanmış, kadehini doldurmasını ve sessizce bitirmesini izliyordum; için için belki geçmiş zamanların da değişmez olmadığı fikriyle cebelleşiyordu; en sağır kulaklar bile, inmek, değişmek, uzaklaşmak, sağ kalmak için geçmişleri eşeleyen kumun sesini dinlemek zorundaydılar. Adam sarhoş olmadan bardan çıkıyor, otele dönüyordu.

Ama ona gönderilen mektupları barda ben alıyordum, sonra Levyler'in oğluyla ona teslim ediyordum; otel, sanatoryum ve benim verdiğim birkaç peso dışında, çocuk hiç para kazanmıyordu, yine de güzelce postacılık görevi yapıyordu. Belki adam benim başkalarının hayatlarına, zarfları açma yöntemlerine ve insanların aynı şeyleri söylerken yanılgıya düşmelerine çok fazla ilgi duyduğumu sanıyordu. Belki de bu nedenle mek-

tuplarını kentten gönderiyordu; belki de onu birkaç hafta geçmeden, günün ortasında otobüsten posta paketi bana atıldığında bara gelmeye başlatan sadece sabırsızlığı değildi.

Kendini tanıtması gerekiyordu; beni laflamaya zorlamak için sucukların ve takvimin olduğu köşeden yanıma geldi, inandırmaya çabalamadan, soyadların çeşitli yazılış biçimlerine duyduğu ilgisizliğini saklamadan, sadece adını unutmamamı, böylece her gelişinde ona bir mektup var mı, diye sormak zorunda kalmak istemediğini kibarca belli etti.

Başlarda, haftada dört beş mektup alıyordu ama çok geçmeden arkadaşlardan gelen veya işle ilgili mektupları ayırmayı öğrendim; sadece aynı ellerin yazdığı düzenli olarak gelen mektuplarda yoğunlaştım. İki cins mektup vardı: mavi mürekkeple yazılmış olanlar, daktiloda yazılmış olanlar. Adam, doğrudan ve hızlı bir bakışla neyin hangisi olduğunu ayırt ediyor ve mektubu cebine koyuyordu; sonra köşedeki yarıkaranlığa gömülüyor, profili yine sineklerle ve dumanla kaplı takvimin folklorik resminden ayırt edilir hale geliyordu; o da ona mektup vermediğim günlerdeki gibi sakince birasını yudumlamaya devam ediyordu.

Doktor Gunz ona yürüyüşü yasaklamıştı, ama sadece cebinde daktiloyla yazılmış bir mektup olduğu günlerin dışında otele dönmek için arabaya binmiyordu. Bu davranışın nedeni, bir an önce mektubu okumak sabırsızlığı değildi; odasına kapanmak, yatağına uzanmak, gözleri tavana dikilmiş ya da pencereyle kapı arasında

volta atarak, coşkusuyla, saplantısıyla, somut korkusuyla, aralıklı umut çekincesiyle baş başa kalmaktı amacı; o sırada mektup hâlâ cebinde, avucunun içinde, masasının üzerindeki yeşil kurutma kâğıdının üzerinde, üç kitabın ve hiç açılmamış su şişesinin yanında oluyordu.

İki çeşit zarf onu ilgilendiriyordu: uzun ve yuvarlak, büyük harfleri müzik işaretlerine benzeyen, z harfi 3 gibi görünen bir kadın yazısı taşıyanlar ve adamı Gunz'un verdiği talimatlara uymaya zorlayıp arabaya binmesini sağlayanlar; bunlar da bir kadından geliyordu anlaşıldığı kadarıyla; bu zarflar enine uzundu ve tahta rengindeydi, ortası hep kıvrıktı, yazı pis ve harfleri eşit olmayan eski bir daktilodan çıkmaydı.

Arada bir görünen ve yakmayan bir güneş, soğuk geceler, gereksiz yağmurlarla gelen baharın ortasındaydık. Hastabakıcı hiç sektirmeden her gün otele çıkıyordu, yüzünde cesaret verici gülümsemesi hiç eksik olmuyordu, fıkraları ve ampullerle dolu çantasını yanında götürüyordu. Hizmetçi kadınlar otele erzak satın almak ya da kurdele, parfüm gibi haftalık kent gezilerinde alamayacakları şeyleri almak için bara iniyorlardı. Adamdan söz ediyorlardı, haftalardır, daha birçok kişi gelmiş olmasına rağmen 'yeni' olmayı sürdürüyordu. Hastabakıcı da ondan bahsediyordu, belki bunu bana hoşluk olsun diye yapıyordu, adamın durumuna ilgi duyduğumu fark etmiş olmalıydı. Barın garajında yaşıyordu, durmadan iğne yapmaktan ve parasını kentteki bir bankaya yatırmaktan başka işi yoktu. Yalnızdı, yalnızlık bizi kaygılandırdığı zaman, biriyle beraber olabilmek, dikkatli bir çift

kulak ve göz için her türlü aşağılık şeyi yaparız. Onlardan, ötekilerden söz ediyorum, kendimden değil.

Gelip laflıyorlardı; ben de yavaş yavaş işittiklerimden onu gözümün önüne getirebiliyordum, uzun boylu, hafif kambur, şaşırtıcı cüsseli, omuzları, ağır hareketli ama sakınımsız, çekingenlikle gururun kimi biçimleri arasında bir denge unsuru arar gibi duruşu, otelin restoranında hep pencere kenarında uzak bir köşede tek başına yemek yiyişi, sürekli dağın ve saatlerin ilgisizliğine bakışı, durumundan ve bunu ona hatırlatan çehrelerden ve konuşmalardan kaçışı.

Onu, barın iyi düzenlenmiş masaları arasında, otelin holünde, bir kitap veya dergi karıştırırken, bıkkın ama sabırlı, kabullenmiş, biraz batıl inançlı düşlüyordum. Özgür kalmak için günde iki ila dört saat, otel müşterilerinin yanında, onlarla ve ortak durumlarıyla ilgili bir bağ kurmadan, boş ve bellekten yoksun kendini göstermesi yetiyordu. Hasır bir koltukta oturmuş, ayaklarını uzatmış tembellik yapıyordu, dudaklarında tutmaya çalıştığı sevimli ve özlem dolu bir tebessümün dokunuşu, ötekilerin hızlı hızlı, uzun adımlarla gidiş gelişlerini, abartılı seslerini, batıp çıkmış gibi kokan ağır parfümlerini, kendi üstüne de bulaşır gibi hissettiği ve koku çılgınlığının hepsini birleştiren gizi saklamaya yaradığı, onları bir kabile gibi bir tuttuğu düşüncesiyle, görmezden geliyordu.

Onlarla birlikte ama ayrı, günde iki ila dört saat, inançsızlığı alışkanlığa, sadık bir hısma dönüştürdüğü numarasını yapıyordu; sanki dürüst bir terk edilme komedisi, onun teşhis tarihinin öncesinde varolan her şeye yeniden kavuşmasını sağlayacaktı.

Adama karşı hiç sevgi besledim mi, bilmiyorum. Bazen, kafamı dağıtmak için onu asla anlayamayacağımı düşünerek vakit geçiriyordum. Oradaydı, otelin barında tanımadık biri, usulca merdivene yaslanmış olan teraziye sırtını dönmüş, o aleti bir daha asla kullanmayacağından emin, ötekilerin teraziye çıktıktan sonra ibrenin gösterdiklerine, metal seslerine ve yorumlara ilgisizdi. Oradaydı, otelin yakınında, öğle yemeğinden az önce ya da az sonra, bana tek kelime etmeden mektubu var mı diye sormasının ardından dereye, dipteki beyaz ve yuvarlak çakıllara kadar gidiyordu, aralarında ipincecik, parıltılı, zavallı bir su kıvranıyordu; köprünün beş ayağına bakıyor, dikkatle inceliyordu; otelin çöplüğünün bulunduğu çalılara ve kızıl toprağa iniyor, yerdeki karton kutuları, şişeleri, sebze artıklarını, bezleri, sarı kâğıtları ayaklarıyla basarak karıştırıyordu.

Her gün öğle saatinde bara geldiğini görüyordum, üzerinde gri kent takım elbisesi, başında arkasını kıvırdığı şapkası oluyordu, kısa ve sessiz bir şekilde selamlıyordu. Cebinde mektup olsun olmasın, bir bira içmek için her zamanki köşesine yerleştiğinde gözlerini incelemek için duruyordum, o gözlerin barındırdığı kinin gücünü kestirmeye çalışıyordum: bastırılmış bir kin, sabırla öğrenilmiş, kesinlikle yapmacık. Beni dışlamak için arkasını dönüyordu ve çalılara, dağa giden patikalara, dik güneşin altındaki bembeyaz evlere takılıyordu bakışı.

Kasım ayının başında bir akşam, hastabakıcı dudaklarında meydan okurcasına bir gülümsemeyle geldi oturdu. Şarabını koydum, yanına peynir ve şarküteri tabağı verdim; ona arkamı döndüm ve uyuklayan birkaç sineği ıslık çalarak öldürdüm.

"Aa, haberiniz yok mu," dedi hastabakıcı sonunda. "İnanılacak gibi değil. Adamı hatırlıyorsunuz, değil mi? Söylendiğine göre otelden ayrılıyormuş: belki bunca gevezelikten bıkmış, belki de söyleyecek bir şeyi kalmamış, çünkü bir gün öğleden sonra, terasta Gomeza'nın kızlarıyla karşılaşmış ve doğal olarak yanılıp selam vermiş, her seferinde kasıtlı olarak karıştırıyor, sabahla öğleden sonrayı ya da öğleden sonrayla akşamı karıştırdığı gibi. Düzeltmeye de yanaşmıyor, herhalde bu da onun hoşuna gidiyor; herkesin onun kimi selamladığını ve günün saatini bilmeyecek kadar dalgın bir adam olduğunu anlamasını istiyor."

Arada bir susup ağzındaki peynir ve sucuk karışımını çiğniyor, bazen de çiğnerken konuşmayı sürdürüyordu. Hastabakıcının adamdan takıntılı bir şekilde, pek saklama gereği duymaksızın nefret etmesinin ardında, adamın Gunz'un yazdığı iğneleri yaptırmayı basitçe reddetmesi olamazdı; özde anlaşılmaz bir küçük düşme, gizli bir hakaret olmalıydı.

"Otelden ayrılıyor. Tükürüğü tükenmiş olmalı, çünkü bir keresinde garsonla yağmurdan söz etti, bir keresinde de hizmetçi kadına saat kaça kadar sıcak su olduğunu sordu. Gidişini daha haber vermedi; hesabı ödemeyi göze alamadı ya da açıklama yapmaktan kaçındı. Ayrıca, söyleyeceklerini kim dinlemek ister ki? Kimse onunla konuşmuyor, konuşsalar bile alay etmek, tahta suratını , uykulu balık gözlerini taklit ederek kafasıyla evet ya da hayır diyecek mi, diye iddiaya girmek için konuşuyorlar."

Hoşuna gitsin diye, onu dinlediğimi göstermek için biraz güldüm; soru sormadan sineklikle sağa sola vurmayı sürdürdüm.

"Uykulu balık gözleri benzetmesi Reina'dan, uzun boylu hizmetçiden çıktı, diye kabullendi hastabakıcı. Gidişini haber vermedi, ama bir gün öğleden sonra çöplüğe gitmek yerine dağa çıkıp Andrade ile konuştu ve Portekizli kadınların evini kiraladı. Evde neler olup bittiğini bilmiyor olsa gerek. Kimseyle konuşmadığına göre, kim ona anlatabilirdi ki?"

"Önemi yok," dedim, "adam zaten hasta."

"Söylemenize gerek yok. Bulaşıcı olduğunu düşün-

müyorum, ne olursa olsun üç kızkardeşin, hatta kuzini de sayarsak dört kişinin öldüğü ev... Hepsi yirmi beş yaşında. Biraz tuhaf."

"Ferreyralar'ın kuzini değildi," dedim esneyerek. "Üstelik adam yirmi beş yaşını çoktan geçmiş."

Hastabakıcı, sanki biriyle alay ediyormuşum gibi, gülmeye başladı. Ben panjurları ayarlarken, adamın Andrade'nin öğle uykusunu bölmek için dağı tırmandığını düşündüm, uzun ve üşengeç gövdesini -kutsal bir şeyi bozarcasına- emlakçının ofisinin gölgesine tersten kaydırarak, bas, değişmeyen tonlamasıyla, kanar gibi yaparak ilginç fırsatları, inşaatların fiyatlarını ayrıntılarını sorarak, bir yandan da duvara asılı ayrıntılı dağ haritasını gözleriyle süpürerek, haritanın üzerine bir tür saçma oymacılıkla işlenmiş, asla yapılmamış yolların kalın beyaz çizgilerini, o caddeleri ve o yolları tırmanıp inerek lastiklerini asla eskitmeyecek otobüslerin yılankavi ve karmakarışık mavi ve kırmızı renkli güzergâhlarını izleyerek bu düşsel adlar dizinine bakıyordu. Adam, Andrade'nin haritaya batırdığı rengarenk raptiyelere işaretleyerek gösterdiği, kiralayacağı ya da satacağı evlerin aşağı yukarı konumlarını bir öğüt, bütün haritaya yayılan tozun arasından bir pırıltı ararmışçasına izliyordu.

Andrade, kan ter içinde, sırıtışını bozmadan, önce sakınımla, ardından gitgide artan bir coşkuyla Portekizli kadınların dört odalı evini öneriyordu; birbirlerine eşlik etmek isteyen genç kadınlar tarafından hayal edilmiş, birçok elin işlediği, eskinin çekiciliğini taşıyan açık renk kreton mobilyaları anlatıyordu.

Adamın Ferreyralar'ın evini seçmiş olması ilginçti, tuhaf olan ise evin üç odasının daha olması değil, üst kattaki balkonun kurumuş ırmağın üzerindeki köprüye, otelin çöplüğüne bakıyor olmasıydı. Adamın her gün öğle sonraları seyrettiği manzara buydu.

"Adamın bu evi kiralayacak kadar parası olduğu aklınıza gelir miydi," diye sordu hastabakıcı, gidip yatmadan önce. "Andrade de belini doğrultmuştur bu sayede."

Çok geçmeden, adam daha da fazla para harcayabileceğini bize kanıtladı; haftalar geçti, o oteldeki odasını da tutmayı sürdürdü; her gün öğleden sonra, öğle yemeğinden gün batımına kadar, dağdaki eve kapanıyor ya da üst balkona kuruluyor ve dosdoğru bir çizgi gibi görünen ırmağın, köprüyle dağın yamacının birleştirdiği manzarayı izliyordu.

"İşiniz yoksa Portekizli kadınlardan birine âşık olup olmadığını öğrenin bakalım," diye ekledi hastabakıcı. "Belki de kendisi kadar geveze olan ikinciye yakmıştır abayı. Geçen gün otelden yarım düzine şişe satın alıp eve göndertti. Neden eve kapandığı şimdi anlaşılıyor. Ayrıca, sizden de satın alabilirdi yani."

Sonra, bir gün, öğle saatinde, posta dağıtan otobüsün geleceği saatten az önce bara geldi; bu sefer takvime bakmadı, bira da ısmarlamadı. Dışarıdaki ağaca yaslandı, elleri pantolonunun ceplerinde, bacakları ayrık, ilk kez şapkasız, kravatsız.

Kadın otobüsten indi, sırttan görülüyordu, şişman değildi, köşeli hatları vardı; güçlü, sakin bir bacağı uzatıp yere bastı; öpüştüler; adam, otobüsün üstünden bavulları indirmeye gayret eden sürücüye yardım etmek için döndü; sonra karşılıklı gülümsediler ve yeniden öpüştüler. Bardan içeri girdiler, kadın oturmak istemediğinden, tezgâhın aydınlık köşesinde birer kadeh aldılar, ayakta, göz göze. Adam baş döndürücü bir azimle konuşuyordu, kısa sessizliklerde de, kadının kolunu okşuyordu. Kadınla adam arasında sözcüklerden duvarlar örülüyordu, sanki bunca sözcük avurtları çökmüş yüzünün havasını

değiştirebilecekmiş ve kadın öngörülebilecek şeyleri sormadığı sürece önemli birşeyler korunabilecekmiş gibi.

Güneş gözlüklerinin altında, kadının ağzı neredeyse adamın kurduğu her cümlede aynı sevinç ifadesini dışavurarak hafifçe açılıyordu. Kadın, ben onlara servis yaparken iki kere bana gülümsedi, olmayan ayrıcalıklar için, dostluğumun değerini abartarak ya da anlayışım için teşekkür etti.

"Hayır," dedi adam, "gerek yok, bize hiçbir avantajı yok. Para yüzünden değil. Otelde de doktor var, gerekli olan her şey var."

Kadın pek ikna olmadan alçak sesle biraz ısrar etti; adamın projesini, uzak karşı koymalarını, ilgisizliğini kıramayacağından emin olmalıydı. Adam tezgâhtan uzaklaşıp ağacın gölgesindeki Leiva'yı onları otele götürmesi için razı etmeye gitti. Leiva, iki kadını kente götürmek için, sanatoryumdan gelecek arabayı bekliyordu. Sonunda kabul etti. Belki adam ona yolun ederinden daha fazla para vermişti; belki de Leiva kadınların o gelinceye kadar barda bekleyeceklerini düşünmüştü.

O zaman, kara gözlüklü kadın bana kısa ama anlamlı gülümsedi.

"Onu nasıl buluyorsunuz," diye sordu.

Sanırım adam mektuplarında ona benden söz etmişti; lafladığımızı, ahbap olduğumuzu yazmış olmalıydı.

Bana farklı, neşeli bir ses tonuyla bir şey söyledi, sanki bu bir şeyi iyileştirebilirmiş gibi:

"Onun adını gazetelerde görmüş olmalısınız. Uluslararası düzeyde çok iyi basketbolcuydu, herkes anlatır.

Amerikalılara karşı oynadı, son yıl milli takımla Şili'ye gitti."

"Son yıl" derken, hastalığın başladığını anladıkları yıl olmalıydı. Sevinmeden ama biraz heyecanlı, nihayet omuzlarının genişliğini ve şimdi aşırı bir utanmayla eğilmesini, gözlerinde taşıdığı şu bastırılmış hıncın sadece sağlığının, bir yaşam biçiminin, bir kadınının yitirilmesinden çok, özellikle bir inancın, bir gurur göstergesinin yok olmasından kaynaklanıyordu. Hayatını gövdesi üzerine kurmuştu, bir anlamda gövdesi olmuştu.

Yeni bir acıma şeklini kabullendim. Onu daha düşkün, daha yoksun, daha genç gördüm. *El Gráfico*'nun orta sayfalarında, şortlu ve üzerinde adı yazan beyaz formasıyla, çevresinde kendi gibi formalı başkalarının arasında, gülümserken ya da ilahlara ya da kahramanlara özgü kibir ve alçakgönüllülük karışımıyla gözlerini kaçırmış şekilde gözümde canlandırdım. Gençler arasında bir genç, yeni taranmış parlak saçlar. Gazetelerin altıncı kaba baskılarında bile derisinin sağlıklı yansımasını, erkeksi, tükenmez enerjinin hafif yağlı pırıltısını gösteriyordu. Onu çömelmiş, başını biraz profile çevirerek yüzünün dörtte üçünü elektronik flaşa açmış, bir elin parmakları bir topu tutarken ya da topun üzerine bastırırken görüyordum; sonra loş bir odada, yalnız, ilk röntgeninin esnek levhasını incelerken, çevresi kupalarla, madalyalarla ve anılarla, gazete kupürleriyle, flamalarla, onuruna verilmiş şölenlerin fotoğraflarıyla çevrili. Onu koşarken, sıçrarken, eğilirken, ter içinde, güvenli ve mutlu, göz kamaştırıcı projektörlerin ışığıyla beyaza

dönüşmüş parke sahalarda, bu yarı çıplak dev gövdesiyle, yirmi dakikalık her devrenin sonsuzluğuna inanmış, kalabalığın minnetle ve beklentiyle bağırdığı ismin ona yönelişini ve asla yok olmayacak gerçek bir şeyi belli ettiğini görüyordum.

Güneş gözlüklü kadının kaldığı süre boyunca, elle yazılmış ahşap renkli zarflar kesildi. Birlikte otelde kalıyorlardı; adam ne çöplüğe ne de Portekizli kadınların evine gitti; kol kola yürüyüşler yapıyorlardı, at ya da küçük araba kiralayıp dağa çıkıyor sonra iniyorlardı, kadının sırtında taşıdığı Leica marka fotoğraf makinesiyle göz alıcı dekorlara sırayla gülümseyerek poz veriyorlardı, birbirlerinin fotoğraflarını çekiyorlardı.

"Balayı gibi," diyordu hastabakıcı, keyifli. "Karısını özlüyordu; ayrı kalamadığı görülüyor. Başka bir adama dönüştü. Beni otelde içkiye davet ettiler, adam da bana köy hakkında bir yığın şey sordu. Hastalığı düşünmüyorlar; durmadan el ele tutuşuyorlar, etrafta insan olduğu zamanlar bile öpüşüyorlar. Kadın kalabilseydi (bu hafta sonu gidiyor), adamın iyileşeceğine iddiaya girebilirdim. Öğle yemeğinden önce bir aperitif almaya geldiklerinde onları görmek lazım."

Hastabakıcı haklıydı, söyleyecek söz bulamadım; yine de günden güne gözlerimin önünde sergilenen bu mutluluğa, kadehler arasındaki ısrarcı ellere, projeler öneren, tartışan seslerinin tınısına inanamıyordum, ne tür bir inanmanın işin içinde olduğunu, gördüğüme ne eklemem gerektiğini kestiremiyordum, kim bilir hangi saçma ve tatsız umut onların karşısında duygulanmamı ve mutluluklarını kabullenmemi engelliyordu.

Kadın gittiğinde, adam kiraladığı eve gitmeye başladı yeniden. Bazen sabah erkenden öğle yemeği için aldığı bir erzak çantasıyla gidiyor, akşamları da dönüp otelde köşesindeki masaya yerleşiyordu, düşüncelere dalmış, sessiz, iki hafta önce yıktığı duvarları yeniden örmekte acele ederek, hafifçe hüzünlü gri bakışıyla her tür yakınlaşmaya kendini kapatıyordu.

Kadının gidişinden iki gün sonra, mektuplar yeniden gelmeye başladı; içten yazılmış koca harfli zarflar, yanında da eskimiş şeridi olan daktiloyla yazılmış olanlar.

Adam ve ben bu noktadaydık, baştaki gibi birbirimize yabancı sayılırdık. Yine gelip tezgâhın köşesine yerleşiyordu ama bu daha seyrek oluyordu; bira şişesinin üzerinden profilini gösteriyordu -üzerinde hep şapka ve kravatıyla kent elbiseleri vardı- bu yolla da asla açığa vurulmamış bir düelloda bana meydan okuyordu; beni görünmez kılmak, inatla ona yönelttiğim başarısızlık ve mutsuzluk tanıklığını silmek için; bense bütün bunların gerçek olduğuna onu inandırmanın şüpheli zaferi için ısrar ediyordum: hastalık, ayrılık, son. Gözlerini benimkine dikerek, selam vermeye gerek kalmasın diye yüzünde hafif bir tebessümle içeri giriyordu, eline mektupları alır almaz bir daha bana bakmıyordu; acele etmeden, sakarlık yapmadan, başı ve gövdesi hareketsiz mektupları ceketinin cebine yerleştiriyordu, sanki onların zarfı çekip çeviren beş parmaktan ayrı olduğunu kanıtlamak istiyordu. Bazen bir bira ısmarlıyordu; bezen de sadece bana teşekkür edip çıkıyordu; o zamanlar gerçekten gülümsüyordu ve bu minnet gülümsemesi ve ses

tonuyla, sadece benim içimi rahatlatmayı, mektupların neler dediğinden sorumlu olmadığımı göstermeyi deniyordu.

"Gunz kötüye gittiğini söylüyor," dedi hastabakıcı, "yani ne iyileşme, ne durumunda bir değişiklik var. Bazen durumun bozulmaması noktasını yakalamaktan hoşnut oluruz; ama başka vakalarda tersi olur, organizma zayıflar. Hem nasıl iyiye gidebilir? İnanın evi tutmasının tek nedeni kimselere çaktırmadan kafayı bulmak. Sanatoryuma geçmesi şart; ben Gunz'un yerinde olsaydım, adam çoktan yirmi dört saat yatakta olurdu. Gunz'un onu şöyle güzelce bir korkutması gerekiyor."

"Onu korkutmak mı?" diye düşündüm; başka bir dünya, başka yaratıklar, başka tehlikeler yaratmak gerekir. Ölüm yetmez; gözlerinde ve ellerinin hareketlerinde okunan korku, ne ölüm fikriyle artabilir, ne de iyileşme olasılığıyla yatışabilirdi.

Başta olduğu gibi oradaydık; köy dolmaya başladı, canlı renkli *poncho*ları ve bereleri, bol pantolonları ve kara gözlükleriyle düzinelerle erkek ve kadın dağı, yolları, otelleri, gece kulüplerini doldurdular, benim bar bile nasibini aldı. İyi bir yıldı. O güne kadar on beş kere gördüğüm bir dalgaydı, her seferinde daha geniş, daha gürültücü, daha azgın oluyordu. Adam, kalabalığa karıştı; hastabakıcı ile otel çalışanları bana rapor vermeyi kestiler; adamı gözden kaybettiler, barda işim başımdan aşkın olan ben bile, ona mektuplarını yüzüne bile bakmadan ilgisizce verir oldum. Tam da değil, gece vakti bar boşaldığında ya da sadece son bir kadeh yuvarlamak

amacıyla sığınan erkekler ve kadınlardan oluşan tek bir grup kaldığında -tatilde oldukları için, içerisi sefil ve pis olduğu için, fıçı şarabının kekreliği ve kalitesizliği onları şaşırttığı için, böylesi bir yere Buenos Aires'te adım atmaya bile asla cesaret edemeyecekleri için- adam geliyordu aklıma, turist istilasını fırsat bilip benden saklanması gibi saçma sapan bir isteği ona yakıştırıyordum, yazgısının tamamlanmasından kendimi sorumlu tutuyordum, kehanetimin değişmesini önlemek için kendime bir zalimlik dayatıyordum, yıkıma yaklaşmayı sürdürmesi için içgüdüsel bir şekilde gelen uğursuz kehanetimin gerçekleşmesi için sadece düşünmemin ve hatırlamamın yeterli olduğuna inanıyordum.

Yıl sonundan az önce, mektuplarını göndermek için arabaya binmekten vazgeçti; otelden yaya geliyordu, bazen geçerken onu görüyordum, yer ve zamandan bağımsız itinalı giysileriyle, bitkin ve dalgın, sanki köye hiç gelmemiş gibi bizden olabildiğince uzak, yürüyüşünden bağımsız gibi duran bir kolu kaskatı, eli yeni yazdığı mektubun bulunduğunu bildiğim cebinde mektubu sanki bir silahmışçasına, sanki biçimini kavraması olanaksızmışçasına, acı ve yaraların sonuçlarını öngöremezcesine kaygı ve güven ihtiyacıyla sıkı sıkıya kavramış ilerliyordu.

Tam olmasa da, fikir hastabakıcıdan geldi. Doğrusu gerçekten inandığını pek düşünmüyorum, hatta biraz alay edercesine önermişti; benimle ya da barla değil, fikrin kendisiyle ilintiliydi. Arabaların gelip geçişini izliyorduk, pırıl pırıl, gösterişli, yoldan kalkan tozun içinde bir kaybolup bir beliriyorlardı, o sırada otelin kat hizmetçisi gülmeye başladı ve anasonlu içkisini tezgâha bıraktı. Adı Reina'ydı ve hastabakıcıyla evlilik hayalleri kurduğu söyleniyordu.

"Şu siyah araba otele gidiyorsa," dedi Reina, "çok geçmeden gerisin geri döner. Döndüğünü gördünüz mü? Pazartesiden beri, her yere yatak eklememize rağmen tek kişilik yerimiz kalmadı. Şubata kadar da hiç yerimiz olmayacak."

Artık ciddi ve kibirliydi, kadehini bitirdi, dudaklarını büzüştürdü, takdir etmem ve kıskanmam için gözlerini bana çevirdi.

"Royal'deki durum da farklı değil," dedi hastabakıcı. "Bunca insan nerede kalacaklar, bilmiyorum. Hâlâ da gelmeye devam ediyorlar. Royal'de Noel ve yılbaşı için bütün masaların rezerve edilmiş olduğu söyleniyor. Sizin yerinizde olsaydım, burayı köşe bucak temizlerdim, bir radyo koyup büyük bir eğlence organize ederdim."

Oda hizmetçisi Reina güldü; ama coşkudan kaynaklanan, terini ve kadehini sildiği mendilin üzerinden kısa bir gülmeydi.

"Neden olmasın," dedi hastabakıcı, dürüst bir adam havasına bürünerek. "Ciddiyim. O iki gece, dans edecek, sarhoş olacak, kutlayacak yer bulamayan bir sürü insan olacak. Azınca nasıl olduklarını biliyorsunuz."

O da biliyordu, çünkü ben anlatmıştım. Herkes, hasta olanlar ve sağlıklılar, köyde geçici olanlar ve kendilerini hâlâ geçici olduklarına inandırabilenler, kırsal bölgenin ortasında sağanağa tutulmuşçasına yapılan şenliklere şaşıranlar, otellerde kalanlar ve tekdüze kırmızı beyaz evleri kiralamış olanlar, herkes, bu iki gece bastırmadan önce özel ve kabul edilebilir bir deliye dönüşüyorlardı. Bu iki tarih her seferinde bir sürprizmiş gibi üstlerine yıkılıyordu; hesap kitap yapmış olsalar da, günleri saysalar da, ne hissedeceklerini önceden kestirip bu duyguya direnmeye uğraşsalar da ya da direnmeyi bırakıp yavaş yavaş onu sarıp yoğunlaşarak duyguyu daha zalim kılmak isteseler de bu değişmiyordu. O zaman içlerinde köpeklere ya da atlara özgü hayvanca bir şey beliriyordu; durumları ve yazgıları karşısında uysal bir kabullenme ile aldatıcı ve vahşi kaçış deneyimleri birbirine karışı-

yordu. Bu iki gece boyunca garsonlara ve masa arkadaşlarına, onları görebilecek herkese, dağların ötesindeki yaz gökyüzünün uzaklığında olsun, banyoların buğulu aynalarında olsun, sanki geçici olmayan tanıklıklara inanırmış gibi, kızgınlıkla peçeli, sert pırıltılı, ateşli ve dikkatli gözlerini göstereceklerdi. Müziğin, bağrışların, maytapların ardına saklanıp sessizce iç geçireceklerini, ormanın öte yanından, Buenos Aires'ten ya da Rosario'dan ya da başka bir yerden ortaya çıkıp gelecek sözde ruh ikizleri erkeklerin ya da kadınların hayali çağrılarına kulak kabartacaklarını biliyordum.

Kafamı salladım, omuzlarımı silktim, hastabakıcıyla oda hizmetçisi arasında, hatırlamaya çalışır gibi yaptım ama hatırlamak beni ikna etmeye yetmemiş gibi göründüm.

"Çıldırdıklarını biliyorsunuz," dedi hastabakıcı, destek almak istercesine oda hizmetçisine dönerek. "Dans edecek ve birkaç şişe içecek bir yer arıyorlar, yeter ki yaşadıkları yer olmasın, her deliğe girmeye hazırlar."

O anda hastabakıcıya ihtiyacım kalmamıştı, kararımı vermiş, kafamda her şeyi kurgulamıştım.

"Doğru," dedi Reina, yüzünü pudralamak için çantasını açarken. "Birkaç masa daha atın, dans edebilsinler diye biraz yer açın... müzik yerine de radyonuz olacak."

Ben çoktan daha ilerilere gitmiştim; ağacı, nereden alabileceğimi, nasıl süsleyebileceğimi düşünüyordum. Öyle ki benimle ve barla alay edebilmek için de önermiş olabileceğini aklımdan geçirdiğim hastabakıcıya bile dostça baktım, yaşadıkları yer dışında neresi olsa

tamamdır lafına bile gülümseyebiliyordum; ampulleri kırmaktan, iğneler batırmaktan ve her cumartesi bankaya para götürmekten daha akıllı olduğunu bile hoşgörebilecek haldeydim.

Oda hizmetçisi yeniden gülmeye başladı ve bardaki iki akşamlık dans programından hevesle söz etti. Hastabakıcı ona, zararsız bir teklif içeren bir şaka yaptı. Ardından ciddi tavrını takındı ve alçakgönüllülükle tekrarladı:

"Doğru söylüyorum, dünya kadar para yapabilirsiniz," dedi bana.

O zaman barın restoran tarafında masalar belirip birikmeye başladı; kimini ödünç aldım, kimini tahta kasalarla, ayaklarla, levhalarla yaptık, hepsini de renkli kâğıtlarla kapladık. Ayın 24'ünde bütün öğleden sonra yağmur yağmasına, akşamüstü de sağanak bastırmasına rağmen, bar yavaş yavaş dolmaya başladı, bütün kadınlar tezgâhın üstünde yanan süslü çam ağacını görünce güzel bir söz, kibar bir hareket yaptılar. Yağmura rağmen, radyo gece boyu aralıksız çalıştı. Biraz dar bir alanda da olsa dans etmekten, köşesi kırık fincanlardan içmekten, sıradan yiyecek içecekten biraz rahatsız olsalar da bunun hoşlarına gittiğini belli ettiler. Dans ettiler, güldüler, eğlendiler, şarkılar söylediler, sonra yıllardır arkadaşmışız gibi beni selamlayarak yağmurun altında gitmeye başladılar.

31'i gecesi sanki daha bile iyi oldu; daha çok insan geldi, dışarıya bile masa koymak zorunda kaldım. Ama akşamın sonuna doğru, genç Levy'nin yardımlarına

rağmen, kendimi biraz yorgun hissetmeye başlamıştım. Öyle ki hastabakıcı klaksonu işitip dışarı çıktı, sonra dönüp yüzünde kocaman bir gülümsemeyle, hatta sırtıma birkaç şaplak indirerek, kentin otobüsünün yeni yolcular getirdiğini, bunların çoğunun da bara dans etmeye gelen gruplar olduğunu söyledi; şaşkın ve hoşnut bir ifade takındım, ama için için var gücümle bu akşamın bir an önce sonlanmasını diliyordum.

Neredeyse hepsi çoktan sarhoş olmuştu; her koşulda ne gerekiyorsa satmaya hazırdım. Şarkılar söylüyor, arada durup saati soruyorlardı. Brightonlu İngilizlerin masasında, bir köşede, kadının biri kâğıt şeritler fırlatmaya başladı, önce başka masalara, sonra Noel ağacının tepesinden başlayıp pencerenin çubuğuna kadar gerdiğim, salonu bir baştan ötekine kateden ve krepon kâğıdından çiçekleri taşıyan bezek kordonuna takılı kalacak şekilde atmaya koyuldu. Sıska, sarışın, hüzünlü, açık dekolteli siyah elbise giymiş, boynuna inci bir kolye ile kalbinin üzerine bir broş iliştirmiş bir kadındı; üst dişetlerini ortaya çıkaran asabi bir yüz ekşitmesi vardı; hoşnut, küçümseyici, yabanıl bir kasılma anında üst dudağı kalkıyor, sonra yavaşça kayboluyordu; yüzündeki bu doğal ekşime, masanın baş köşesindeki iri yarı adamın icat ettiği *mezcal* ve beyaz şarap karışımı bir içkiden aldığı her yudum öncesi ve sonrası beliriyordu.

Mutfak sırasının üzerinde geriye kaykılıyor, başının üzerindeki kâğıt şeritlerle iyice gevşemiş, çiçekleri solar gibi olmuş bezek kordonunu dikkatle süzüyordu; birden bedenini öne eğiyordu, elbisesi açılıyor ve ufak ve me-

lankolik yuvarlak göğüsleri görünecek gibi oluyordu, kâğıt şerit havada ıslık çalarak uçuyordu. Uzaktan atıyor olmasına karşın, asla ıskalamıyordu; genç Levy ile ben tabaklarla geçebilmek için kâğıt şeritlerin oluşturduğu perdeyi aralamak zorunda kalıyorduk, şeritler dans edenlerin de yüzlerine değiyordu, onlar müziğin ritmine uyma numarasıyla çok ağır figürlerle, şeritleri bükmemeye özen göstererek, onları gövdelerine dolamak için dönüyorlardı.

Neyse, gece yarısı gürültü patırtısını geçtik. Sadece başımın ağrısını, düzenli ve sürekli zonklamasını anımsıyorum, çevrede insanlar ayağa kalkmış kadeh ve fincan tokuşturuyorlardı, içip birbirlerine sarılıyorlardı, bu sesler dağda ateşlenen havai fişeklere, Royal'e, yol kenarındaki evlere kadar yayılan havlamalara karışıyordu, üstüne birinin sonuna kadar açtığı radyodan avaz avaz bağıran iddialı sunucunun sesi ekleniyordu. Sırasının üzerine çıkmış İngiliz kadın, iki adamın yardımıyla ayakta durabiliyor ve benden almadığı bir üzüm salkımından yiyordu.

Onu, o zaman mı, yoksa daha önce mi görmüş olduğumu anımsamıyorum, kapının kirişine yaslanmıştı: bir parça etek, bir ayakkabı ve lambaların ışığında parlayan bir bavul. Yeni yıl başladığında, belki de daha gözüme ilişmemişti, anımsamak yerine, şamatayla gecenin tam arasında devinimsiz duran varlığını hayal ediyorum.

Ama onu çok açık bir şekilde hatırlıyorum; gruplardan biri gitmeye karar verdi, ötekiler de orada, barda, daha fazla kalamayacaklarını anladılar, dışarıdan çığ-

lıklar ve kahkahalar, arabaların çarpan kapılarının ya da eski otele, Los Pinos'a yokuşu birkaç saniyede çıkan arabaların motor sesleri geliyordu. O zaman, elbette onu anımsıyorum; aslında tam olarak onu da değil, bacağını ve bavulunu anımsıyorum; sendeleyerek dışarı çıkan adamlar, aralarında anlaşmışlar gibi, başka kadınlarla orada olduklarını unutmuşlar gibi, arka arkaya soru sormak ya da ahlaksız tekliflerde bulunmak için aydınlanan eteğin, bavulun ve ayakkabının uzandığı kadına dönüyorlardı.

O zaman tezgâhın arkasında genç kıza bakmak için durdum. Barda sadece Brightonlı İngilizler kalmıştı; iki adam pipolarını tüttürüyorlardı, üç kadın ise, biraz bıkkın, koro halinde yumuşak ve anlaşılmaz şarkılar söylüyorlardı, en zayıfları kalan son kâğıt şerit torbasını sıkı sıkıya tutuyordu. Genç kız ise bardan içeri girmiş, kapıya yakın bir yere oturmuştu, bavul ayakkabılarının arasında, dizlerinde ufak bir şapka, başını kaldırmış, uykudan dökülen genç Levy'ye birşeyler söylüyordu. Üzerinde gri bir tayyör vardı, beyaz eldivenler ve omzundaki koyu renk çanta kıyafetini tamamlıyordu, bunları betimlemeyi bir an önce bitirmek için söylüyorum, geriye sıcaktan parlayan yuvarlak yüzünün sabah esintisinin dalgalandırmaya başladığı bezek kordonuna asılı kâğıt şeritler perdesinin ardındaki sallanışı kalıyor.

Genç Levy, genç kızın yanından uzaklaşıp İngilizlerin masasına gitti, sonra yanıma gelip hesabı istediklerini söyledi; hesabı hazırladım, rahatsız olmasın diye hiç bakmadan genç kızın önünden geçip gittim, ama-

cım daha sonra tezgâhın arkasından onu izlemeyi sürdürmekti. İngilizleri arabalarına kadar geçirdim, onlara nezaketle teşekkür ettim, şenlik hakkındaki övgülerine alçakgönüllülükle karşılık verdim, en yaşlılarıyla ertesi gün öğleden sonra balık avlamak için havanın uygun olup olmayacağını konuştum, o sırada hastabakıcının genç kızın yanına oturduğunu gördüm; kız genç Levy'nin dikkatini çekip bir şey istemek için ayağa kalktığı bir sırada, hastabakıcının da fırsatı kaçırmayıp genç kıza yanaşmış olduğunu anladım. Konuşmaları boyunca, hastabakıcı kendisine değil, başka birine, herhangi birine yöneltilmiş yüz ifadesiyle yetinmek zorunda kaldı. Ama bu onun cesaretini kırmadı; sorular sormaya devam etti, genç kız her mırıldandığında hevesle dinliyor, dediğini ve kalan her şeyi anlıyordu, genç kızın söylediklerini, sözcüklerin ardında saklı olanı, geçmiş ve gelecekleriyle kavrıyordu.

Genç Levy'ye dükkânı kapamasını ve ortalığı biraz toplamasını söyledim.

"Genç bayan sana bir şey ısmarladı mı?"

"Hayır," dedi gözlerini kırpıştırarak, yorgunluk ve uyku gözlerinden akıyor, çiller çehresini baştan aşağı kaplıyordu. "Genç kızı buradan alacaklarmış, telgraf çekmiş, ama treni rötar yaptığı için geç kalmış."

"Kim bekleyecekti," diye sordum. İçimden kızın daha çok genç olduğunu, hasta olmadığını, onu tanımlamak için hepsi çelişkili üç dört sıfat yeterli, diye geçiriyordum.

"Gidip sorayım mı?" dedi genç Levy.

"Hayır, bırak; eninde sonunda almaya gelirler, yoksa Royal'e ya da başka bir yere yerleştiririz. Ama git karnı aç mı, susamış mı diye bir soruver."

Ben bakmazken, genç Levy ağır ağır masaya kadar gidip geldi.

"Bir bira istiyor ama bardağı yokmuş, karnı da aç değilmiş."

Birayı, soğutmak için buz kovasının içinde gezdirdim biraz. "Aşırı gençmiş," diye düşündüm yeniden, "aşırı" kelimesinin anlamını tam çıkartamadan ona ve gençliğine vereceğim istenmeyen şeyi de tam kestiremiyordum. Doğrulduğumda, hastabakıcının dirseklerini tezgâha koymuş, kararsız, sıradan, sevinçli ellerini incelediğini gördüm.

"Biliyor musunuz..." diye başladı, ben şişeyi silip bardağı incelerken.

"Biraz bekleyin," dedim hemen dinlememek daha doğru olurmuşçasına.

Genç kızın masasına gidip şişenin kapağını açtım. Genç Levy'ye ve hastabakıcıya gösterdiği ifadeyi hiç bozmadan, kafasını hafifçe kaldırıp teşekkür etti. Ama yüzü barın kapısında gölgede dururken görünen çizgileri taşıyordu, buna önce tren, sonra otobüsle yaptığı yolculuğun izleri de eklenebilirdi, hayal gücüm değilse eğer, bu da yalnız ya da âşık olduğu zamanki haliydi.

Hastabakıcı "Biliyor musunuz..." dediğinde anladım; belki de daha önce anlamıştım da genç kızı çok küçük gördüğümden mi kanmıştım... Ama hastabakıcının karşısında ukalalık yapmak için hiçbir nedenim yoktu,

bu yüzden tezgâha dönüp bir şarap şişesinin mantarıyla oynarken, soruyu tekrarlamasına ve lafa girmek için yüzünde beliren gülümsemenin yüzüne yayılmasına ses çıkarmamıştım. Genç Levy'nin üçüncü denemeden sonra da panjuru kapatamadığını görünce, ona gidip uyumasını, panjurlarla ilgileneceğimi, ama ertesi gün öğlen gelip ortalığı toplamada bana yardım etmesini, parasını da o zaman alacağını söyledim. Bütün bunları, kollarını tezgâhın üzerinde kavuşturmuş, boynunda gece kravatı, ceketinin yakasında beyaz karanfille oturan hastabakıcının omzunun üzerinden söyledim. Hastabakıcının yüzünden öncekinden iki kat daha kaba bir gülücük yayılıyordu.

"Biliyor musunuz..." Nihayet bu sefer onu dinledim. "İnanılacak gibi değil! Kız bir telgraf gönderip geldiğini ve onu burada, barın durağında beklemesini haber vermiş. Tren iki saatten fazla gecikmiş; onu bekleyen kişinin gerisin geri döndüğünü düşünmüş. Ama o kişi hiç gelmedi, kim olduğunu tahmin edebiliyor musunuz? Eski otelden, aynı zamanda dağdaki evden biri. Anladınız mı kim olduğunu? Bizim adam işte. Böyle bu işler: İlkbahara bir kadın, yaza genç kız. Telgraf otele ulaşmıştır ama adam yeni yılı Portekizli kadınların evinde tek başına kafayı bularak kutluyordur. Bu akşam, köpekli evde kalmış kızı ve muhasebeci yardımcısını görmek için eski otele iki kere gittim, adamdan eser yoktu. İddiaya girerim, evde sarhoştur. Kız birinin onu otele götürmesini istiyor. Telefon tam arkasında ama buradan arayabileceği aklına gelmedi. Bir düşünsenize: Ya adam otelde de-

ğilse? Belki de telgrafı almıştır da gelmemiştir, bunu yapabilecek tipte bir adam."

"Telgraf falan gelmedi, buraya hep iki gün geç geliyor."

"Olsun," diye ısrar etti hastabakıcı, "diyelim ki gelmedi, size de getirmediler. Ya aceleyse? Bazen buralara uğramayı fırsat bilip elden teslim ederler."

"Neden acele olsun ki," diye sordum, kızmaya başlayarak. "Gelişini haber vermek için mi? Telgrafı acele gönderdiğini söyledi mi size? Neden ona telefonu önermediniz?"

"Evet," dedi hastabakıcı, sabırsız, özür dilercesine. "Ama durun bir saniye."

"Ona içeri girip otele telefon etmesini söyleyin," dedim, biraz meraklı, daha sakin. "Telgraf üç günden önce gelmeyecek. Hatta daha iyisi, bizim aramamız olacak."

"Durun biraz." Bir elini kaldırıp gülümsedi. "Hemen arayalım tabii. Royal'den ona eşlik etmek üzere bir araba bulabilirim, eğer adam otelde değilse, genç kızı eve götürürüz. Şimdi söyleyin lütfen, cidden genç kız hasta mı? İyileşecek mi? Akciğerler?" Sarhoştu, heyecanını bastıramıyor, zorlu bir yüz ifadesiyle göz bebekleri genleşiyordu. "Yoksa öteki güneş gözlüklü gittiği için, onunla vakit geçirmek için, sıkılmasın diye şimdi mi geliyor? Söyleyin bana, evi de bu genç kız için tuttu demek! Çok genç değil mi?"

Sandığımdan daha sarhoştu; küstahça alay ediyordu. Adamın huzursuzluğunu ve kafa karışıklığını görebiliyordum ve birçok nedenden ötürü nefret etmek için beni seçmişti.

"Telefon edelim," dedim, koluna girerek.

Genç kız, barın kapısının önünde ayağa kalkmış, dışarı bakıyordu, bacakları sağlam, elleri hâlâ beyaz eldivenli, kalçalarını tutuyordu, sanki birden, telgrafın eski otele geleceğini ve adamı onu almak için getireceğini düşünmekle aptalca davranıyorduKapıya gidip onunla konuştum; yüzü karanlığa, dağdaki birkaç cılız ışığa dönük, bana bakmaktan kaçınarak cevap verdi. O saatte otele telefon etmeyi uygunsuz buluyordu, onu arabayla götürmemizi ya da yürüyerek ona eşlik etmemizi ya da nasıl gidileceğini göstermemizi rica ediyordu. Hastabakıcı Royal'e gitmek üzere yolun karşı tarafına geçerken, ben de barı üstünkörü kapattım. Tam önümüzde kırmızıya kaçan, Oncativo plakalı bir araba durduğu sırada telefon çaldı, hastabakıcı da açmaya gitti, ben de genç kıza uygun düşen tanımlamaları bulmaktan ve bunları otelde ya da evde uyuyan adamın üzerine yıkmaktan çekinerek, düşünmemeye karar verdim. Hastabakıcı yanıma gelip, "Beni beklemeyin, hemen yola çıkın," dedi. Royal'e dönüp durumu kötüye giden Lamas'ın karısına iğne yapması gerektiğini söyledi, kadın artık kimseyi tanımaz olmuştu. İşte o zaman daktiloyla yazılmış mektupların bu genç kızdan geldiğini anladım; yüzünün duru sakinliğinin, benzeri başka işaretlerle birlikte, eski basketbolcunun inançsız profiliyle örtüştüğü gözüme çarpmıştı.

Genç kızın bavulunu dizlerinin üzerine yerleştirdiğimde ve otele doğru yola çıktığımızda, bunu ve başka birçok şeyi biliyordum, hikâyenin kaçınılmaz sonunu da. Yol boyunca ona bakmayı denemedim. Gözlerimi,

toprak yolda sallanan, kıpırdanan far ışıklarından ayırmadın, yüzünü görmek için ona bakmam gerekmiyordu, bu yüzün ölüme kadar, aydınlık ve bulutlu günlerde, şimdi aşmakta olduğumuza benzer gecelerde, erkeklerin kaçınılmaz, kasıntı, aldatıcı yakınlığına karşı duracağına kendimi inandırmak zorunda değildim; başının duruşu nasıl olursa olsun, burun delikleri bükümlü, masum küçük burnu; çok kalın alt dudağı; solgun bir kâğıdın üzerine kalın kalemle çizilmiş gibi duran düz gözleri bunun kanıtıydı. Ama sadece erkeklere karşı durmayacaktı, yani şu anda yaklaşmakta olduğumuz adamdan sonra gelecek olan erkekleri hiç yalana başvurmadan, iyiliklerinden faydalanmaya kalkışmadan çok mutlu edeceğini, ondan ayrıldıktan sonra da aşkı bu dingin yüzün, bir düşünceden, yüreğin ya da dış nedeni olmadan belirip kaybolan gülümsemenin anısıyla karıştırmaya mahkûm olacaklardı; bu gülümseme yalnızca yaşıyor olmanın organik telâşsızlığıyla, hayatla rastlaşmanın göstergesi olarak ortaya çıkıyordu. Hayır, sadece erkeklere karşı durmayacaktı, arabanın sarsıntılarına direnmeyi denemeyen, kendini, saf, müstehcen bir alışkanlıkla boyun eğerek sallantıya teslim eden bu biraz soluk yuvarlak yüzü, erkeklerin sadece simge, sınır taşı, hayatın yapay ve yararlı bir şekilde düzene konması için referans noktaları olarak kullanılabileceğinin farkındaydı. Sonsuz endişeli, gerçek sürprizleri kabullenmekte beceriksiz, her şeyi anında hatırlayan, uzak bir deneyime dönüştüren erkeklerin hayal ettiği ve saygı göstermeleri için tasarlanmış bir yüzdü. Dizlerini herkesin aşk ya da ço-

cuk doğurmak için ayırdığı anlarda yüzünün heyecanlı, yoğun, açgözlü halini düşündüm; ihtiyarlık ya da can çekişme karşısında ifadesiz gözlerinin gizli ifadesini düşündüm.

"Onu tanıyor muydunuz," diye sordu. Dirsekleri bavulun üzerine yaslanmış, küçük şapkasını döndürerek.

"Bara gelir."

"Biliyorum. Nasıl o?"

"Hekimlere sormak gerekir ama az sonra iyi olacak, biliyorsunuz."

"Evet, biliyorum," diye tekrarladı.

Sağa döndüm ve eski otelin bahçesine girdik. Bavulunu taşımama izin vermedi; adımlarını yavaşlatıp biraz geride kaldı, yüzünü gökyüzüne kaldırıp solmaya başlamış yıldızları izledi. Gece bekçisiyle konuştum ve holde bekledik, ayakta ve ayrı, sessizce. Gece bekçisi düğmeye basıyordu, genç kız sabırlı ve endişeli başını çevirip adamın gün be gün geçtiği bu yerin mesafelerini, dekorunu, duvarlarını, mobilyalarını hayatının sonuna kadar kalacak şekilde belleğine kazıyordu.

Adam merdivende göründüğünde zayıf, yüzü gergin, gömleğini giymiş, her basamakta biraz daha alaycı, öngören bir havaya bürünmüştü, genç kızı görene kadar, gözleri onu aramadan görmüştü, umutsuzluğu erken vazgeçmişliği beliriverdi, elimle selamlayıp kapıya yöneldim. Genç kız, adamın aşırı yavaşlığına başını kaldırmış gülümsüyordu, bana yüksek sesle iki kere teşekkür ederken bakmadı; dışarıdan, cam kapıların perdeleri arasından, adamın tırabzana yaslanarak durduğunu iz-

ledim, yıkılmış, eski ve sarsılmaz inançsızlığı, bir an için gülünç ve çocukça göründü. Onları merdivende birbirlerine sarılmış, hareketsiz görünceye kadar kaldım orada.

Arabayla dönerken, hem onlar, hem kendim için fazla kafa patlatmamanın daha uygun olacağını düşündüm. Royal'in yöneticisi, bir çalışanla birlikte masaları yerleştiriyordu; biraz laflamak ve bir kadeh bir şey içmek için oturdum.

"Evet, yıl boyunca böyleydi, bir yıl daha geçirirsem emekliliğe hak kazanırım," dedi yönetici, tek solukta, bunu daha önce defalarca tekrarladığını açık ederek; şişko, kel, pembe, hüzünlü, genç bir adamdı.

"Anlaşıldığı kadarıyla, Lamas'ın karısı geceyi çıkaramayacakmış," diye lafı sürdürdü, hem hastabakıcı, hem de iki doktor kadının başucundalar. Tam yeni yıla başlarken..."

Biri, otelin birinci katındaki penceresini açmıştı; dans ediyorlardı, gülüyorlardı ve sesler aniden bir veda ve son bir sır paylaşırcasına kısılıyordu. Dans ederek açık pencerenin önünden geçiyorlardı; akordeonla yorumlanan *La Vie en Rose* plağı çalıyordu.

"Biraz daha fazla reklam ve daha az denetim gerekiyor," dedi yönetici. Konuyla hiç ilgilenmiyordu, her zaman yaptığı gibi yüzümü, hareketlerimi dikizliyordu, asabi ve minnettar. "Bir bira daha içersiniz, değil mi? Otelcilik kendine has bir sanayii; bir otel herhangi bir şirket gibi yönetilemez, bunu siz de biliyorsunuz, önemli olan kişiliktir."

Gece, bembeyaza dönmüştü, dağda horozlar art arda

ötüyordu. Davetliler dans etmeyi kestiler, bir kadın tatlı bir sesle Fransızca olarak yeniden çalmaya başladıkları *La Vie en Rose* şarkısını söylemeye başladı.

"Ocakta Krallar Yortusu'nda yeniden güzel bir eğlence düzenleyebilirsiniz," dedim yöneticiye. Yukarıdaki kadın şarkının ölçüsünü vurgulayarak söylemeye girişmişti, esleri abartıyordu, sanki bir şan dersi veriyordu "Hava da güzel olursa, oteli her hafta sonu dolduracağınızdan hiç şüphem yok."

"Ben de öyle düşünüyorum," diye karşılık verdi yönetici; bir şişe daha açtılar, ben de kadeh kaldırdım.

"Güzel bir yıl olacak, emin olun."

"Çift yılların hepsi güzeldir," diye olumladı.

Çift yılın ilk saatlerinde, adam eski otelden ayrıldı, ertesi gün, öğleden az önce eşyalarını almaya geldiğinde fark ettiler. Odayı tutmayı sürdürdü ama genç kızın köyde kaldığı sürede hiç uğramadı. Ayrıca her gün Portekizli kadınların evine yemek getirilmesini istedi.

Onları son olarak merdivenlerde sarmaş dolaş gördüğümden, genç kızın bedeninin ilk hamlesini düzeltip karşılık beklemeyen korunma, sabır, her tür bağlılık gibi şeyler sunmasından az sonra dağa gittiler. Önce kısacık bir süre için odaya çıkmış olmalıydılar, adam giyinmek, genç kız da adamın kullandığı mobilyaları görmek amacıyla. Gece yürüyerek dağ yoluna çıktılar; adam bavulu taşıyor ve yol göstermek için kızı elinden tutuyordu, ondan yarım adım önde gidiyordu, kibirli ve ısrarcı, bir an önce varma sabırsızlığı, genç kızı kaçırıyormuşçasına bir tür güç duygusu, tatlı bir otoriteyi eritiyordu. Evin kapı-

sını kapattıkları an, sürekli bir şey sunmaktan aciz, eski yumuşak umutsuzluğu dışında gerçek bir şey olmaksızın yeniden çıplak kalacağının farkındaydı.

Genç kız bir haftadan az kaldı, bu süre boyunca onları görmedim, kimse de bana gördüğünü söylemedi. Gerçekte, bizim için öğle saatlerinde otel görevlisinin elinde yemek tepsisi, koltuğunun altında bir gazeteyle dağa gidiş gelişleriyle gündelik varlıklarını sürdürdüler. Benim için ayrıca gelen mavi ve açık yazılı iki zarfta da varolmayı sürdürdüler, zarfları çekmecede ötekilerde ayrı bir yere koydum. Onlar hakkındaki tek düşüncem -batıl inançlı bir şekilde belirsiz bir yardım edebilme isteğiyle- karanlıkta, el ele, sessizce, adam biraz önde, parmaklarını arada bir hafifçe sıkıp olası tehlikeler konusunda uyararak, sanki genç kızı sürüklemenin sonucu gibi kamburlaşmış geniş sırtıyla, engebeli ve görünmez yola eğilmiş başlarıyla, sırtlarının üzerinde ilk kuşların ötüşleriyle, acele etmeden düzenli adımlarla, toprağın ve otlakların neminin üzerinden, ev ulaşılmaz bir yükseklikte bulunuyormuş da, zaman yılın bu ilk tan vaktinde kımıltısız hale gelmiş gibi yürüyüşleriydi.

Krallar Yortusu'na kadar ikisini de bir daha görmedim; parmakları dolanmış, başları eğik, askıda kalmış bir gecenin bağrında tepeye doğru yürümeleri dışında zaten onları görmem mümkün değildi. Hastabakıcı, öğleden sonra Royal'den geldi, bir dirseğini tezgâha dayadı, bana bakmadan, Brightonlı İngilizlerden birinin aksanını taklit ederek mırıldanmaya başladı:

"Uygun görürseniz, soğuk bir bira rica edebilir mi-

yim?" Katıla katıla güldü, sonra sırtıma bir şaplak indirdi. "Nihayet mağarasından çıktı da otelde öğle yemeği yediler; kız bugün gidiyor. Belki de birlikte olmaktan ve kapalı kalmaktan ikisine de gına gelmiştir. İntihara benziyor. Gunz'a da söyledim, bana hak vermek zorunda kaldı. Adam otel parasını bütün hafta ödedi. Doğrusunu söylemek gerekirse, herkesin onu ötekiyle gördüğü otele kızı da götürmesi haksızlık olurdu, centilmenliğe yakışmazdı. Kız geldiğinden beri evde birlikte uyuduklarını herkes biliyor. Kız, bütün yemek boyunca bakışını tabağından ayırmadan gözlerini sakladı. Bana sorarsanız, kızı insan içine çıkararak teşhir etmesi, kışkırtması gerekmiyordu. Ben olsam yapmazdım, siz de yapmazdınız."

İşte o zaman yoldan sarmaş dolaş geldiklerini gördüm. Adam bavulu taşıyordu, kente giden trene binecek gibi giyinmişti. Güneşin altında biraz konuştular, sonra bara doğru geldiler. Posta çekmecesini açmak için eğildim, sonra aklım başıma geldi, içinden bir şey almadan çekmeceyi kapattım. Hiç görmemişçesine onları izledim, içimden, onları ilk kez görüyor olsaydım haklarında ne düşünürdüm, diye geçirdim. Ayrılacaklardı ama adam neşeli, ürkek, rahatsızdı. Dudaklarında hafif bir gülümsemeyle bana ve hastabakıcıya bakıyordu.

Çubuklu pencerenin önünde, hastabakıcının masasına oturdular, yılbaşı gecesi aynı masada İngilizler oturmuştu. Kahve ve konyak ısmarladılar; adamdan gözlerini ayırmadan siparişi genç kız verdi. Gerçekten konuşmadan, fısıldaşıyorlardı. Ben hâlâ tezgâhın arkasındaydım, önümde de sırtı bana dönük hastabakıcı. Aslında

masaya yöneltmek istediği yüzündeki anlayışlı ve alaycı ifadeyi kapıya çevirmişti. Hastabakıcıyla ben doludan, El Pedregal'in sahibinin hayatında varlığını kestirebildiğimiz gizemli bir olgudan, yaşlılıktan ve yazgıdan bahsettik; toplu taşıma fiyatlarından, cesetlerin görünümünden, sahte iyileşme belirtilerinden, para getiren avunmalardan, insanlığın vazgeçilmez, ayrılmaz bir parçası olan güven sorunundan, bir öğle sonrası buğday tarlasında bağdaş kurup oturan Barrosolar'ın yaptıkları hesaplardan lafladık.

Onlar aralarında sadece birkaç cümle mırıldanıyorlardı. Ama konuşmuyorlardı; her biri, anlığına bir şeyin adını söylüyordu, bir ânı söylüyor, küçük bir paragraf oluşturuyordu. Sırayla, zorlanmadan söz alıyorlardı; sözcükleri ötekinin yüzünde buluyorlardı, gözlerini kırpmadan ışıldayan gözlerde, hızlı bir mırıldanmayla, kimin daha çok şey anımsadığı ya da kimin en önemli şeyleri daha çok anımsadığı oyununu, kazanmaya çalışmadan oynuyorlardı. Onları gözlemeyi sürdürdüm ama ben de hastabakıcı da konuştuklarını işitemiyorduk. Aramızda, El Pedregal'in sahibinin romatizma ağrıları ve abartılı at sevgisi konularına gelmişken, onlar sustular ve birbirlerinin gözlerinin içine bakmayı sürdürdüler. Hastabakıcı sessizliğin farkına varmadı, cümleler arasında, oyunun orta yerinde bir duraklama sandı. Kemerini tezgâha sürterek biraz bana doğru döndü, bakışını kapıdan uzaklaştırdı.

"Leiva, El Pedregal'de bir çeşit kahyaydı. Bir çeşit diyorum özellikle. Yabancının onu bir hizmetli gibi gördü-

ğünü düşünüyorum. Gerisi boş hikâyeydi; ama dişi tay yaralanınca, yabancı tek kurşunla hayvanın işini bitirdi, yas olsun diye de çiftlikte, kantinlerde bir şey yemeyi yasakladı."

Çift sessizdi, birbirlerine bakmayı sürdürüyorlardı; genç kızın dudakları aralıktı; adam genç kızın elini okşamayı kesmişti; eliyle benim görebileceğim şekilde kaskatı, sakin bir biçimde kendi omzunu tutuyordu. Hastabakıcı arkasını dönüp onlara bakmasın diye konuşmayı sürdürdüm. Yabancının dev, kambur, bastonla ayakta duran gövdesinden söz ettim, adamdan ve taydan söz ettim; yabancının korku dolu gözleri, kıpırdayıp duran kafasına karşılık inatla, kararlı ve inandırıcı sesinden söz ettim.

Hâlâ susuyorlardı, ne ölçülebilir ne bölünebilir, damarlarımızda aktığını hissettiğimiz kan gibi zamanın arasından bakışıyorlardı. Sürekli ve değişmezlerdi. Genç kız bazen ne yaptığını bilmeden dudaklarını oynatıyordu; belki bir gülümsemeydi ya da oyunu kazandıracak ani bir bellek şimşeğiydi, belki de kim olduğunun eksiksiz, ani bir itirafıydı.

Başkaları bara gelip birşeyler aldılar ve bana dedikodu getirdiler, bir kamyoncu su istedi, bir yol sordu, Los Pinos'un son otobüsü, güneş gölgesini dağdan çekerken uyuşuk bir şekilde aksırıp tıksırarak geçti gitti. Saati tahmin ettim, bir rafta duran çalar saate baktım. Genç kız hâlâ oradaydı, sakince masada oturuyordu, kollarını göğsünde kavuşturmuştu ve daha iyi görebilmek için sırtını sandalyenin arkalığına yaslamıştı. Adamın

geniş, zayıf sırtı bana dönüktü, eli omzundaydı, şapkası ensesine doğru kıvrılmıştı. "Kaygısız, iradesiz bakmaktan başka bir amacı yok," diye geçirdim içimden; kente giden otobüsün gelişinin eli kulağında olduğunu haber vermek için etraflarında döndüm, kararsız kaldım. O arada adamın avurtları çökmüş, hüzünlü, hovarda yüzünü gördüm. Hastabakıcı sabır dolu bir sırıtışla bana bakıyordu.

"Otobüs gelmek üzere," dedim, "az sonra burada olur."

Başlarıyla onayladılar. Tezgâhın arkasına, yerime döndüm ve hastabakıcıyla yazgıdan kaçmanın gereksizliği hakkında konuşmaya başladım. Hastabakıcı birkaç örnek anımsadı.

Otobüs barın önünde durdu, biletçi bir bira almak için içeri girdi. Genç kızın sandalyesinin yanındaki bavula baktı.

"Ben bilmem," dedi hastabakıcı, elinde olmayan bayağı bir gülümseyişle. "Sorabiliriz." Ellerini çırptığında öfkeli gibiydi. "Son otobüs!"

Kımıldamadılar; hastabakıcı omuz silkti ve kemerini yeniden tezgâha sürttü. Gözlerinin içine bakarak, biletçiye gülümsedim. Her şeyin dışında kalmak onlar için yeterli değil, çünkü her şey var olmayı sürdürüyor ve birbirlerine bakmalarının sona ermesini, adamın elini kıpırdatıp gri kumaşın üzerinden çekmesini, genç kıza dokunmasını bekliyor, diye düşündüm, otobüs gittikten sonra, gece bastırırken. Evler, yollar, arabalar, servis istasyonları, yaşayan, nefes alan, hisseden, hayıflanan, ha-

yal kuran, yemek yapan, birbirlerine sıkıntıyla ya da düş aleminde, saklanarak ve hesaplar yaparak bakan insanlar her zaman var olacaklardı.

Kapının morumsu ışığında ayağa kalkmış olan -adam bavulu taşırken bana gülümsüyordu, göz kırpıp yaşamama izin veriyordu- genç kız bir elini kaldırıp adamın yanağına dokundu. "Yürüyerek mi gitmek istiyorsun?" diye sordu, adam bana bakmayı sürdürürken.

"Yürüyerek mi? Neden olmasın? Çok daha uzun mesafeler yürüyorum. Treni yakalamak gibi bir acelemiz de yok."

Hastabakıcının besbelli sıkkın ifadesinin arkasında, adamdan bana ve temsil ettiğim ötekilere doğru, yüzüne ondan asla beklemediğim, fotoğraftakileri andırır terbiyeli bir gülümseme yayılıyordu; buna karşın genç kız hiç şaşkınlık göstermeden onu izliyordu; o gülümsemeyle genç kızı koruma iradesini, onu geçici dertlerden sakınacağını, hastabakıcı ve ben, bar, dağın yüksekliği gibi bizim simgelediğimiz her şeyden uzak tutmanın kabullenilmiş imkânsızlığını yumuşatmaya çalışıyordu sanki.

El sallayıp yola çıktılar. Royal'in tenis kortlarını ve sütçü dükkânını geçtikten sonra iki yüz metre kat etmeleri gerekiyordu; sonra sağa dönüp kızılımsı kalın duvarlar boyunca ilerleyip yokuş yukarı yılankavi yolda ilerleyeceklerdi, karakolun ışığına ve bayrağına varıncaya kadar. Ele ele tutuşarak geceden çok daha yavaş gideceklerdi, sol taraflarından kulaklarına yepyeni havacılık binalarından gelecek emir ve disiplin komutlarını dinleyeceklerdi. Belki genç kızın geldiği gün, dağdaki

eve yaptıkları gece yürüyüşünü anımsayacaklardı, belki de içlerinde daha anıya dönüşme fırsatı bulamamış parçacıkları, belirgin anlamlar ekleyerek ya da çıkararak önceki tırmanışın gizli ve canlı imgesini yanlarında götüreceklerdi.

Mektuplar aynı ritimle yeniden gelmeye başladı: Bir daktiloda yazılmış mektuba karşılık, geniş mavi harflerle yazılmış bir başka mektup. Adama acımıyordum ama sessizce birasını içmeye ve mektuplarını sormaya gelen adamın çağrıştırdıkları içime dokunuyordu. Hareketlerinde, yavaş sesinde ve sabrında hiçbir bir değişiklik yoktu, yadsınamaz olguların izleri, ziyaretler, vedalaşmaların kalıntıları yoktu. Bu derin bilmezlik veya dalgınlık veya daha önce sezdiğim inanç eksikliği arızası gerçek, çürütülmezdi bir şeydi. Üstelik değişiklikler, boşluklar, yeni ayrıntılar aramaya başlamıştım, sonunda da bunları icat eder olmuştum.

Ocak, şubat, yaz geldiğinde, turist kalabalığı dağdaki otelleri ve pansiyonları doldurduğu sırada işte bu noktadaydık. Bu kuru yaz boyunca ikimiz, o ve ben -o bilmese ya da başka bir şey sansa da- acıma ve koruma oyunu

oynuyorduk. Onu düşünmek, kabul etmek benim acımamı, onun da mutsuzluğunu arttırıyordu. Onu görmemeye, duymamaya, ona birasını, mektuplarını vermemeye alıştırmıştım kendimi, sanki alacalı yazlık elbiseleriyle bara gelenlerden farklı değilmişçesine.

"Farkında olmadığımı zannetmeyin," dedi hastabakıcı. "Adamdan bahsetmek istemiyorsunuz; neden peki? Büyü mü yaptı size de? Eski otelde olanlar inanılır gibi değil. Adam, kimseye selam bile vermiyor ama kimse de onun arkasından konuşmuyor. Genç kız hakkında bol bol konuşuyorlar ama. Gunz bile sanki dilini yuttu; adamın ölümünü ağza almamız bile mümkün değil. Bilmiyor sanki; ondan daha iyi durumda olan yüzlercesinin öldüğünü görmemiş gibi sanki."

Her gün öğle saatinde, adam mektuplarını almaya geliyordu, bir şişe bira içiyordu ve belli belirsiz bir selamla çıkıp gidiyor, ağır ağır kavurucu sıcağın içine dalıyordu; arkadan bakınca yürüyen gövdesinin duruşuyla, hep öne eğik omuzlarıyla, bitkinliğiyle, korkusuzluğuyla, yumuşaklığıyla dikkatimi üzerine çekiyordu.

Kadın otobüsten indiğinde, karnaval yeni bitmişti, bana sırtını dönerek ufaklığın inmesine yardım etti. Ağacın yanında durmadı, adamın uzun ve ciddi yüzünü aramadı; orada olup onu bekliyor olması umurunda değildi. İhtiyacı yoktu, adam artık bir soyutlamaya, kayıp giden, ama kolay yaralanabilir bir şeye dönüşmüştü. Belki de hemen onunla karşılaşmamak işine gelmişti; belki de bu yalnızlık anını sağlama almak için gerekli ayarlamaları yapmıştı, gözden geçirmek ve uyum sağlamak

için birkaç dakikalık bir mola. Oğlan beş yaşlarında olmalıydı, ikisine de benzemiyordu. İlgisizce, korkusuzca, gülmeden, başı dimdik, saçları kısacık kesilmiş bakıyordu. Kadının kara gözlüklerinin ardında ne sakladığını kestirmek olanaksızdı; ama oğlan oradaydı, ayaklarını sandalyeden sarkıtmış ve kadın, yanıbaşında, ona içecek bir şey veriyor, ekose kravatını düzeltiyor, saçlarını tükürüğüyle yapıştırıyordu. Beklemediği bir riskle, ihbarla ya da yanlış adımla karşılaşmaktan çekinerek beni görmezden geldi. Giderken bana el salladı, ağzının hareketini en azla sınırladı, sanki dudakları, gözlükleri, solgunluğu, burnunun altındaki ter damlaları, iri ve sakin bedeni kendisinin, kendini adadığı amacın elçisi gibi duruyorlardı. Bu amacı sürtünmeden ve yıpranmadan esirgemek, eski oteldeki sürpriz yüzleşme için biriktirdiği enerjiyi kaybetmemek ister gibiydi. Belki de bütün bunları ben uyduruyorum; belki sadece beni görmüyordu ya da anımsamıyordu. Kazanacak ya da kaybedecek tek bir şeyin kaldığı ıssız dünyada, gerçek bir planı olmaksızın, ısrarla, hayvansı bir sadelikle, bir basketbol milli takımının pivotuyla karşılaşacağı -bir dans salonunda, madalya ve kupa merasimi sırasında- zaman saçağını biraz heyecanla korumak istiyordu, o öğleden sonra benim barın önünde, bir otel odasına girmeden, ifadesiz bakan oğlanı dizleriyle itmeden ve art arda, sırayla adamı acımaya, anılara, anlayışa, kutsal bağa çağırmadan az önce kendini topluyordu.

Boş barda üçümüzdük, Los Pinos'a gidecek otobüsün klaksonunu bekliyorduk. Kadının yuvarlak omuz-

larına baktım, oğlanla ilgilenirken neredeyse ironik olan esirgeyici yavaşlığını, kendi portakal suyunu bitirişini izledim. Onun ve genç kızın neler sunabileceğini karşılaştırdım, her ikisinin de avantaj ve kusurlarından emin olamadım, ikisinden yana da olmadım. Yine de kendimi gözlüklü kadınla özdeşleştirmem daha kolaydı; onu ağırbaşlı hareketlerle otel odasından girerken, sonra oğlanı yatağın üzerinde yatan dev uyuşuk gövdeye, öğle uykusunun rahatından çekip çıkarıldığı için dikkatli ve mesafeli duran, her zamanki sakınımlı ifadesini takınan yüze doğru koşması için nasıl ikna edeceğini gözümde canlandırabiliyordum.

İki kadın arasında, nedenini bilmeksizin, yıllardan, alışkanlıktan, kök salmaktan ötürü kadınla çocuğun üzerine bahse girerdim. Hastabakıcı için iyi bir bahis. Çünkü ertesi gün, benzeri bir dekor, önceki günkü ışığın tıpatıp aynısında, otobüsün kapısında ufak bavulun sallandığını, aynı gri tayyörü, beyaz eldivenli elin sıkı sıkıya tuttuğu küçük şapkayı gördüm.

Hafiften yana eğik olduğu için görünümünü yumuşatan, düzmece bir şekilde pek zorlanmadan gördüğü ve düşündüğü her şeyden vazgeçebileceğini telkin eder bir edayla, çenesi iyice kalkık bara girdi. Beni meydan okurcasına selamladı ve bavulu ayakkabılarının arasında, bir elinin üç parmağının yarısı ceketinin cebinde, tezgâhın önünde dimdik durdu.

"Beni hatırladınız mı," dedi, bu soru değildi. "Eski otele giden araba saat kaçta geliyor?"

"Yarım saat beklemeniz gerekiyor, isterseniz bir araba bulabiliriz."

"Geçen seferki gibi mi?" diye gülümsemeden ekledi.

Bu sefer onu götüren ben olmayacaktım. Belki ilk yolculuğu ve o zamanki sürprizi yakalamanın imkânsızlığını ya da denemeye kalkışırsa onu saracak olan melankoliyi düşündü. Beklemeyi tercih edeceğini söyleyip daha önce oturduğu masaya yerleşti; hastabakıcı ile aynı şeyleri yedi: peynir, ekmek, salam, sardalye; ona verebileceğim bu kadardı. Kolunu pencerenin çubuklarına yaslayıp, benim gidip gelmemi seyrediyordu, benim karşımda yol boyunca hesapladığı hoşgörülü ve ışıldayan yüz ifadesini prova ediyordu.

"Bu sayede, ben vardığımda öğle yemeklerini bitirmiş olurlar," diye açıkladı, sanki yemek saatleri dışında otele gitmek otelin karşılaşabileceği en büyük kargaşa olurmuş gibi.

Sayılı müşteriler yarı karanlıktan içeri giriyor, kafalarını oynatmadan, gözleri bana kilitli tezgâha geliyorlardı; benim anlayıp anlamadığıma aldırmadan alçak sesle bir şeyler sipariş veriyorlardı, sanki gözetimimi bölmek niyetindeydiler; sonra hemen genç kıza bakmak, önündeki tabakları incelemek için arkalarını dönüyorlardı. Ardından gözle görülür bir şaşkınlık, alay ve muziplikle bana bakıyorlardı; hepsi, erkekler de, kadınlar da, özellikle öğle uykusu saatinde dağdaki yoldan inen yorgun ve tatminsiz kadınlar, benden bir tür suç ortaklığı, belli belirsiz bir kınama paylaşımı bekliyorlardı. Gören, hepsinin hikâyeyi bildiğini, benimle aynı kişi üzerine oynadıklarını ve kaybetmesinden çekindiklerini sanırdı. Genç kız kimseyi takmadan ama kendini beğenmişlik de yapmadan yemeğine devam ediyordu.

Sonra bir sigara yaktı ve beni bir kahve içmeye çağırdı. Öyle ki yanında rahatça tahminlerde bulundum, bilmeceler uydurdum, kusurlarını aradım, yaşını, iyi yürekliliğini kestirmeye çalıştım. "Ondan nefret etseydim daha rahat ederdim," diye düşündüm. Bir sigara daha yakarken bana gülümsedi. Dumanın ardından gülümsemeyi sürdürüyordu, sonra aniden her şey değişti ya da ben ancak farkına vardım. Ben, yanıldığım için, ikimizin zayıf olanıydım; on beş yıldır köyde yaşıyor olmanın acımasız talihsizliğinin, karşılığında elde ettiğim pişmanlığın bilincine varıyordum birdenbire: yalnızlık, bar, hiç olmanın bu şekli... Minicik, anlamsız, ölüydüm. Genç kız geliyor ve gidiyordu, buraya acı çekmeye, başarısızlığa uğramaya, sezdiği halde dert etmediği başka bir acıya, başarısızlığa gidiyordu. Ondan nefret edebilseydim işimin daha kolay olacağının farkına varmış olmalıydı; bana yardım etmek istedi ve sigarayı tutan gergin parmaklarının arasından, benim halime göre sinik, heyecan verici bakışını ve gözlerinin düşmanca parıltısıyla gereksiz cümlelerin arasında gülümsemeyi sürdürdü.

Daha sonra düşündüğüm gibi, belki de bütün bunları -gülümseme, tasasızlık, küstahlık- nefretimi uyandırmak, beni rahatlatmak, durumuma boyun eğmemi sağlamak için yapıyordu. Çok yakın gelecekte, öngördüğüm yenilginin saati çaldığında ya da daha kesin ve uzak, gururun ötesinde, kendini konumladığı kaderciliğinin yenilgisi karşısında acıma duygumu felç etmek için yapıyordu.

"Burada yaşarken zaman geçmiyor, bana dokunma-

dan geçiyor, beni değiştirmeden dokunuyor," diye yalan söyledim, tam araba gelirken.

On pesoluk bir banknotu örtü yerine kullandığım gazete kâğıdının üzerine bıraktı, eldivenlerini giydi ve küçük bavuluyla tezgâha yanaştı.

"Kalmak için gelmemiş," diye düşündüm para üstünü sayarken; "sadece bir gecelik giysi getirmiş, belki o gece bile kalmayacak. Kendine hayır denmesi, mantıklı olup kabullenmek, adamın kalan süresi boyunca ona şüpheli bir avunmanın miti gibi varolmaya devam etmek için gelmiş." Gözleri yerde, hafifçe gülümseyerek ayrıldı.

Onu görmeyi sürdürdüm, hâlâ da öyle anımsıyorum: hem gururlu, hem dilenci, kollarından birini aşağı çeken bavulu, sabırlı olmak yerine sabrın anlayışından yoksun, gözleri yere dönük, gülümsemesiyle yaşamak için yeterince arzu etmek gerektiğini, kime olursa olsun, göz kırpıştırarak, bir baş hareketiyle bu mutsuzluğun önemi olmadığını, mutsuzlukların sadece tarihleri hatırlattığını, yaşadığımız ve aştığımız sayısız hayatların başlangıç ve bitişlerini anlaşılır kılmaya yaradığını anlatmak için esinliyordu. Bunların hepsi benim önümde, tezgâhın öte yanında oluyordu; bütün bu ucuz uydurmaların bütünü barın yarı karanlığında ve ılık, nemli ve karışık kokusunda yer buluyordu. Genç kız otobüs sürücüsünün arkasından, eski basketbolcunun omuzlarının eğikliğini taklit ederek yürümüştü.

O gün öğleden sonra ve haftalar sonra -kesinliğin artık önemi yok- her birinin yenilgisinin çeşitli biçimlerini

gördüm. Hastabakıcıyla oda hizmetçisi Reina, bana otelde ve evde olanların 'sonsöz'ünü anlatmaya başladılar. "Sonsöz" dedim kendimi avutmak amacıyla, "bu tuhaf hikâyeye, şu ikisinin aklının erdiği kadarıyla bir son."

Hastabakıcıyla oda hizmetçisi, her gün öğleden ve yemekten sonra barda görüşüyorlardı. Herhangi bir yerde görüşebilirlerdi, köyde ya da dünyada kimse onları birlikte görmekten kaygı duymazdı, buluşmalarını kimse uygunsuz bulmazdı. Ama sanırım hastabakıcı ya da şişman, ağzı yarı açık, gözleri soğuk bakan ve ikna edici olmayan çok beklemiş kadınlar gibi Reina, her neyse, ikisinden biri, öğle uykusu saatinde barda randevulaşıp hikâyelerine yeni birşeyler kattıklarını sanıyorlardı. Barda, gözümün önünde rafların, badanalı duvarların ve kabartılarının önünde tanışmıyor numarası yapıyor, kısaca başlarıyla selamlaşıyor, sonra da birlikte oturmak için acınası bir bahane uydurup bir masaya oturup fısıldaşıyorlardı.

Kendilerini çok zavallı, gerçek engellerden ve olası eziyetlerden yoksun hissediyor olmalıydılar. Sonunda yuvarlak ve sırıtkan suratlarını bana çeviriyorlardı, birbirlerine dokunmamaya dikkat ediyorlardı; benim kara gözlüklü iri geniş kadına oynadığımdan şüpheleniyor olsalar gerek, yanımda hep onu övüyor, kesin bir dayanışmayla, kadının sahip olduğu ya da temsil ettiği erdemleri, kırk sekiz saat boyunca otelde ve evde üstlendiği ebedi değerleri sıralıyorlardı.

"Adamı öldürmek lazım," dedi oda hizmetçisi, "evet öldürmek. Şu küçük orospuya -kusura bakmayın- ne ya-

pacağımı bilemiyorum. Ortada bir çocuk olduğunu düşününce, ölüm pek de aman aman bir şey değil."

"İkisinin arasında bir çocuk," dedi hastabakıcı -bana sırıtıyordu, kendinden hoşnut, kindar ve benim başka türlü düşünemeyeceğimden emin- "Yılbaşı gecesi onu otele siz götürdünüz, eh tabii, aklınıza gelmezdi."

"Nasıl bilebilirdi ki," diye bağırdı Reina, beni aklamak için gözlerime bakmaya çalışarak.

Onların 'sonsöz'ü anlatıp yeniden kurmalarını dinliyordum; yaşadığımız şu yüksek, bölük pörçük toprak parçasını, burada bizlerden önce yaşamış insanları ve hayatlarını düşünüyordum; bu köye kapanmak ve birbirlerine kin duymak, üzerinde dolaştıkları yerle hiçbir bağı olmayan ortak geçmişlerini konuşmak, anlaşmak için gelmiş şu üçünü ve çocuğu düşünüyordum. İşte bunları ve başka şeyleri düşünüyordum, tezgâhın arkasında servis yapıyor, bardakları yıkıyor, malları tartıyor, para verip alıyordum; hastabakıcı ile Reina bir köşeye yerleştiklerinde hep öğle sonrası oluyordu; onların mırıltılarını işitiyordum, el ele tutuştuklarını biliyordum.

Genç kız otele vardığında, adam, kadın ve çocuk hâlâ restorandaydılar, sessizce kahve fincanlarıyla oynuyorlardı. Kadın başını kaldırdı ve genç kızı gördü. Genç kız, girişe bırakmak istemediği bavuluyla onlardan iki masa ötede durmuştu, gözlerinde içten ve hafifçe küstah gülümsemesi, kendi dahil kimsenin canını yakmak istemediğini, kazanıp kaybetmenin onun için önem taşımadığını belli ediyordu, bütün bunların -üçlünün dağda buluşmaları, öngörülebilen dalaşmalar, sunulan öz-

verili davranışlar, grotesk, boş, anlamsızdı, yeni farkına varıyordu- birlikte varacakları anlaşma ne olursa olsun adil olmayacaktı. Yine de diğer boş masalara, kirli bardaklara, buruşuk masa örtülerine tatlı bir soğuklukla bakarken -bu Reina için iğrenç ve anlamsızdı- ılık kahvelerinin fincanlarıyla oyalanan bitkin düşmüş grubu tanımazdan gelir gibiydi.

"Zaman kazanmaya çalışıyordu; o bile çocuğu görünce utanç duymuştu."

Kadın, genç kızın durduğunu ardından pek heyecan duymadan yaklaştığını, o an kim olduğunu anladı. Fotoğrafını hiç görmemişti, asla adamdan onu ürkütecek ya da nefret etmeye zorlayacak kadar sıfat sökmeyi başaramamıştı. Yine de çehreler, yaşlar, suretler ve kurguladığı geçici bütünler, değişken hıncının hedefleri -aynı anda hem hüzün kaynağı, hem adamla düşüp kalktıkları ya da balayını geçirdikleri günleri anımsatan yeniden keşfedilmiş bir kibirdi hepsi- dudağının köşesinde gülümseme, çekingen bir biçimde masalar arasından yaklaşan genç kızın görüntüsüyle kesişmiyordu. Adam ayağa kalktı, omuzları daha hüzünlü, çökmüş, on parmağının uçları masa örtüsüne dayanmıştı, dudaklarında yemekten sonra kendine izin verdiği ve asla kurtulamadığı yavaşça içilen sigara vardı. Bir ad fısıldadı, başka bir şey söylemedi, ne bir hoş geldin, ne tanıştırma, yerine oturmadı, genç kız da oturmuyordu: Genç kız ayakta kaldı, loş pencerelerin ve ötekinin, endişeli ağzı önünde, uzun boyuyla, oğlanın kıpırdayan merakı karşısında dikildi. Hayallere dalmış bir gülümseme, verilen sözlerden azat

edilmiş, bir saat önce benim karşımda, tezgâhta, yorgunluğun onu ele geçirmesini önlemek istercesine bavulunu sandalyeye dayamış durur gibi öğle yemeklerinde serilen damalı sofra örtülerine daldı.

Kadın kafasında kurduğu bütün imgeleri unuttu, genç kızı tam karşısında durduğu gibi düşlediğini anımsadı, kızın yaşını, geçici güzelliğini, dürüst ve temiz yürekli ifadesinin sahteliğinin gücünü kabullendi. Yeniden, kendini hiç zorlamadan, eski bir alışkanlığın getirdiği kolaylıkla, hayatı boyunca ona karşı kin duyduğu inancıyla genç kızdan nefret etmeye başladı.

Kadın kahve fincanına sigarasının arta kalanını attı ve başını önüne eğdi; yüzüklerle kaplı eline baktı, oğlanı gülümseyerek, ağzından birer sözcüğe dönüşme amacı olmayan sesler çıkarak, sanki onunla yalnızmış gibi okşadı. O zaman adam, uzun, bükülmüş parmak uçlarını örtüden çekmeye karar verdi, ağzındaki sigarayı çekti ve genç kıza bir sandalye gösterdi. Ama genç kız, artık küstahlıktan, horgörüden, aşktan eser taşımayan bir gülümsemeyle sandalyeye dayadığı bavulu aldı ve masaların arasından geldiği yolu gerisingeri gitti.

"Buraya gelmesini ben söylemedim," dedi adam düz bir ses tonuyla. "Otele yani."

"Teşekkür ederim," dedi kadın, bir yandan çocuğun saçlarını okşarken ve yanaklarını parmaklarının arasına alırken. "Ha burada olmuş, ha orada, fark eder mi? Zaten çoktan kararlaştırmamış mıydık? Yemeğe davet etmeliydin."

Gülümseyebileceğini göstermek istercesine adama

baktı. Ağzı açık uykuya dalmış olan çocuk ürpererek hıçkırdı; kadın oğlanın burnunun altındaki ve alnının üstündeki teri sildi.

Genç kız, otel barının yarıkaranlığını, resepsiyonda anahtarların asılı olduğu dolabı yavaşça, hiç arkasına bakmadan geçmişti. Terasta durup valizini öteki eline aldı ve basamakları inmeye başladı. O an ağlamaktan acizdi; basamakları tek tek, acele etmeden, çeviklikle inerken, yüzünde ne bir yeniligi ne bir zafer seçiliyordu. Junquillo otobüsü otelin önünde durdu, sürücüsü klakson çalarak çağrı yaptı. Adamın biri bacaklarını açmak için indi, omzuna attığı kırmızımsı ponchosuyla, ufak tefek, düşüncelere dalmış, bir oraya bir buraya yürüdü. O sırada belki genç kız, giysileri yırtık pırtık futbol sahasında koşuşturan esmer çocukları seyrediyordu.

"Adam ne yapacağını bilemeden öylece kaldı; doğruya doğru, deli gibi genç kızın peşinden koşmadı," diye anlattılar oda hizmetçisiyle hastabakıcı. Boş restoranda kadına ve hasta gibi görünen çocuğa baktı, utancını ve insan saygısını yitirene kadar; o zaman da bir şey söyledi ve genç kızın ardından, her zamanki ağır, yorgun haliyle gitti. Belki ondan özür diledi. Otobüsün yanında genç kızın yanına geldi, kolunu tuttu, genç kız kim olduğunu görmek için bakmadı bile.

Otel görevlisi, kolları paketlerle dolu, otobüse doğru koşarken, devinimsiz, güneşin altında konuşmaya başladılar. Otobüs frenleri boşaltıp benim bara doğru inmeye başladığında, genç kız gülmeye başladı ve taşıması için bavulunu adama bıraktı. El ele, yavaşça dağ yolu-

nu tırmandılar, seyircilerin sarmaya başladıkları futbol sahasının yanından geçtiler, biraz yukarıda, diş kliniğinin önünden saptılar, zikzak çizerek ilerledikten sonra Portekizli kadınların evine vardılar. Adam girişte biraz oyalandı, bir süre kurumuş olan dereye, taşlara, otelin çöplüğüne baktı. Ama içeri girmedi; genç kızı öptüğünü ve girişin basamaklarını indiğini gördüler. Genç kız kapıyı kapattı ve adam uzaklaştığında bir daha açtı; onu derenin yanındaki yazıhanelerin arkasında gözden kaybetti, sonra yine uzaktan, belli belirsiz, futbol sahasının yanındaki patikada gördü.

Adamın, öpüşmeden sonra sakince otele indiğini düşledim, yapısının, bitkinliğinin bilincindeydi, bundan böyle geçmişin varlığının, ona tanınan şimdi'ye bağımlı olduğunu, bunun da az olabileceği gibi, hiç de olabileceğini fark etti. Kucaklaşmadan sonra, genç, sağlıklı, her türlü riske atılmaya, hatta kışkırtmaya hazır, dağdan iniyordu.

"Orada değillerdi. Adam döndüğünde, kadın çocukla çekilmişti; oğlan merdivenlerde tepinmişti. Odanın kapısı içeriden kilitlenmişti; adamın kapıya vurup beklemekten başka seçeneği yoktu, koridordan geçenler için bir gülümseme takınmıştı, kadın uyansın ya da kapıyı açmaya karar versin, diye anlattılar; Doktor Gunz bir şey görmediği konusunda ısrarcıydı, oysa genç kız bavuluyla geldiğinde restorandaydı; ama adamın geldiği gün sanatoryuma yerleşmesi gerektiğini söylemeden edemedi. O zaman belki bir umudumuz olurdu.

Adam, uzun boylu ve eğik, oda hizmetçilerinin ve

parkta sindirim yürüyüşlerinden dönen ufak tefek yaşlı kadınların gidip geldiği koridorun dar aydınlığında utançla dikiliyordu; beklerken de artık varolmayan bir kadın için çok önceleri uydurduğu zaman aşımına uğramış açık saçık adları anımsıyordu; bunu kadın gelip sürgüyü çektikten sonra, yarı çıplak, utangaçlığını ve uykusunu abartarak, gözlüksüz kapıyı açıp gerisingeri yatağa dönene kadar sürdürdü. Kadının kalçalarının biçimini, çıplak ve bezgin ayaklarını ve çocuğun ağzı açık uyuyuşunu seçebildi. İçeri girmeden önce, geçmişin uzak bir düşten daha değerli olmadığını yeniden düşündü ve anladı.

"Evet, bir an önce bitirmekte yarar var," dedi yatağa otururken, sadece her şeyin son derece basit olduğunu kabullenme isteğiyle. "Sen haklıydın, saçma, sağlıksız bir durum."

Sonra kollarını kavuşturdu ve şaşkınlıkla kadının hıçkıra hıçkıra ağlayışını dinlemeye başladı. Üzerine bir hüzün çöktü, sanki belli belirsiz üzüldüğü şey bir davranış değil de kötü bir düşünceydi, hıçkırışların ona da bulaşmasının haksızlık olduğunu hissediyormuş gibiydi. İki büklüm olmuş ve yüzünde bir gülümseme, iyilikle dolmaya katlanıyordu; bu dayanılmaz hale gelinceye kadar sürdü. Hayranlıkla kadının kalçalarını okşadı:

"Öleceğim," diye açıkladı.

Öğle sonrasını yitirmişlerdi; kadınla yatmak istemiş olması mümkündü; aşktan elde edebileceği sevinci ona aktarmayı düşünmüş olmalıydı. Gece bastırdığında, adam odasından indi ve kapıcıyla, otelin barmeniyle şakalaşmaya başladı.

"Her zamanki giysileriyle indi, ne yazlık ne kışlık gri takım elbisesi, yakalığı, kravatı ve pırıldayan ayakkabılarıyla. Başka giysisi yok; ama üstündekileri daha yeni almış gibi duruyor. Sanki öğle yemeğinde bir şey olmamış, genç kız gelmemiş, kimse de ne olup bittiğinin farkında değilmiş havasındaydı. Alışkanlığının tersine, neşeli ve geveze halde inip kapıcıyla şakalaştı, barmeni de kendisiyle bir şey içmeye zorladı. İnanılır gibi değil. Akşam yemeğine inen herkesi yüzünde koca bir gülümsemeyle selamlıyordu. Hatta biri Gunz'a ona gidebileceğini söyledi mi, diye sordu."

Onların akşam yemeği için terasa bir masa koymuşlardı. Daha yeni oturmuşlardı ki genç kız basamakları tırmanıp tembel ve sevimli bir havayla yanlarına yaklaştı. Kadının elini sıktı, yemeğini onlarla birlikte yedi. Onların güldükleri ve daha şarap ısmarladıkları işitildi. Kadın çocuğa karşı ilgisizdi, onun yerine genç kız oğlanın alnına düşen saçlarını düzenli bir hareketle okşuyordu.

Adamın odasından indiği an ile garsonun gelip terastaki masanın hazır olduğunu bildirmesiyle gözlüklü kadının koluna girdiği an arasında geçen saatler kalıyordu. Otelde geçirdiği zamanı yeniden kazanmaya çalıştığı, varlığını başkalarının belleklerine kazımak, ilgi izleriyle birkaç kibar davranışın onu çekilir ve sıradan kıldığı ve zamanını ötekilerinkine benzeştirecek iki saat kalıyordu. Bu iki saat içinde, adamın yarattığı ve yaydığı her şey, otelde geçirdiği önceki ayları yeni baştan dağıtıyordu: gülümsemeler, davetler, içten selamlar; havalar ve yapılan rejimler üzerine bağışlanabilecek küstahlık-

ta kaygılı sorular; erkeklerin sırtlarına hafif şaplaklar, kadınlara kibar bakışlar. Ayrıca, aniden ciddi bir ifade takınarak, elini havaya kaldırıp suç ortaklığı ve sessizlik bekleyerek ürkek ve saygılı bakışlarını, o sırada paltosunun düğmelerini açarak içeri giren Doktor Gunz'a diktikten sonra tartıya doğru çabuk ve sessiz adımlarla gidip üzerine çıkarak, uzun boyu dimdik, gençleşmiş, kımıltısız duruşuyla oradakilere kaypakça oynadığı kısa komedi. "Yetmiş beş," diye bildirdi içi rahatlayarak, yeniden tezgâhın önündeki yere yerleşmeye çalışırken. Yalan söylediği besbelliydi: "Bir tek daha atabilirim."

Herkes gülüyordu, adam da bu durumdan hoşnuttu; kendisinin dağıttığı sırta şaplaklarda, kimileri kendine iade edilirken, gülümsemeyi sürdürüyordu; bir yandan da insanların ölümden korkma, nefret etme, kaçışlara inanma, onsuz yaşayabilme kolaylığını hayranlıkla düşünüyordu. Her koşulda sonuç aynıydı, umutsuzluğa kapılmak ya da soytarılık yapmak, politikadan söz etmek ya da raflardaki içki şişelerinin yabancı dildeki etiketlerini içinden okumak, fark etmiyordu. Sonra, cimrilik etmeden, acele ve inatla, otele geldiğinden beri birikmiş borcunu öderken, tezgâhın camının altındaki turizm reklamlarına eğilmiş gövdelerle vedalaşırken, elinde dolu bir kadehle, Doktor Gunz'un futbol haberleri okuduğu gazete ve hastabakıcının gece vizitesine çıktığında hangi iğneleri yapacağını küçük bir deftere not ettiği hasır masaya yaklaştı.

"Görmenizi isterdim. Ben aynı adam olduğuna inanmakta zorlandım."

Orada dikiliyordu, sakar elleriyle kadehi tutuyordu, cart renkli kravatıyla ipek gömleğini "hayatının en güzel akşamıymış da kutlama yapıyormuş" gibi sergiliyordu; dikkatli bir uysallıkla Gunz'un sarışın bıyığına, gözlüklerinin dore pırıltısına bakıyor, doktorun söylediği genizden gelen hızlı sözlerini dinlerken gülümsüyordu.

"Ben de gidip geliyordum, restoranda servis yapıyordum, çünkü rastlantıya bakın ki öteki kadın sözümona hastalanmıştı, daha doğrusu öyle demişti. Elim kolum dolu ofisten geliyordum, barın tezgâhıyla adamın doktorla oturduğu masa arasından geçiyordum, o sırada kadın çocukla inip benden aspirin ve su istedi. Ben adamı arkadan, saçları güzelce taranmış, sandalyede sallanırken, hâlâ elinde tuttuğu kadehten yudumlar alıp arada bir gülerken görüyordum. Havadan sudan laflar, yağmurdan, tenis kortundaki su birikintisinden söz eder gibiydi."

Herkesin içinde uyandırdığı bu sarsılmaz neşe ve dostluk dalgasında, doktora mantıklı bir şekilde umut edebileceği zamanı, yaşayacağı ayları danışıyordu. İşte o zaman, zaman kazanmak için başlattığı acele girişimin, oteldeki ve köydeki insanlara dayattığı güce giden, sevimsiz tutumun amaçsız ironisi, daha görünür, daha anlaşılır hale gelmişti. Bu yalnızca Gunz veya hastabakıcı veya ortalıkta dolaşan oda hizmetçisi için değil, herkes için geçerliydi. Gunz'u dinlerken yüzündeki gülümsemede beliren neredeyse saldırgan imansızlık; ilk sırt ağrısını hissettiğinde farkına vardığı dalgın inançsızlık, oda hizmetçisiyle hastabakıcının anlattığı günde herhalde bütünüyle kabullenmeye karar vermiş olmasından kaynaklanıyordu.

"Ama Gunz'u öyle kolay faka bastıramazsın. Her zamanki tam iyileşmeden söz etti, daha ilk günden sanatoryuma yerleşmesinin daha iyi olacağını söylediğini hatırlattı. Adam, çoktan çakırkeyif olmuş olmasına rağmen, davranışlarında bu halinin izini taşımaksızın, sanatoryumda bir hayat süremeyeceğini gülerek söylüyordu. Kucağında çocukla, merdivenlerin tepesinde kadın göründüğünde, bize Amerikalılar'a karşı oynadığı bir maçı anlatmaya başladı, kimilerine göre takımı onun yüzünden kaybetmişti maçı; maç sonunda adı mikrofonla anons edildiğinde ağlamasını bastıramamıştı. Bizleri selamladı ve barın tezgâhına döndü; kadınla çocuğun arkasından geçmelerini ve terasa çıkmalarını bekledi. Barmene, beni arayan var mı, diye sormak için gittiğimde, adam hâlâ aynı maçın her anını, bu sefer ayrıntılarıyla, atılan her basketi açıklayarak anlatıyordu.

"Aspirinle suyu götürmek için 40'a çıktığımda, kadın nazik bir şekilde kapıyı açtı. Oğlan pencereye yakın bir sandalyenin üzerinde ayakta duruyor, dışarı bakıp bir kediye sesleniyordu. Kadın tepsiyi masanın üzerine koymam için yardım etti ve bana -çok iyi anımsıyorum- kauçuk spor ayakkabı giymenin harika bir fikir olduğunu söyledi. Ben de çok rahat oldukları ama boyumu daha kısa gösterdikleri cevabını verdim. Üzerinde iç eteklik vardı, gözlüklerini takmamıştı; kocaman yemyeşil gözleri, gözlerin çevresinde halkalar vardı. Şişeyi açarken bana baktığını hissettim; duvara yaslanmıştı, kollarını güçle göğüslerinin üzerinde kavuşturmuştu. Arkadaş gibiydik, sanki ben 40'a ona cesaret edemediğim bir şeyi

anlatmak için çıkmıştım, o da konuşmamı bekliyordu. Ben tam çıkmak üzereyken kolunu kaldırarak beni çağırdı ve gülmeden konuştu: "Beni bu halimde, şimdiki halimle, hakkımda hiçbir şey bilmeden gördüğünüzde... kötü bir kadın olduğumu düşünür müsünüz?" "Rica ederim, hanımefendi", dedim, "her koşulda kötü olan kadın siz değilsiniz."

Adam, ilgisiz kaldığı bunca şey arasında neden basketbol maçını seçmişti? Onu, barın taburesi üzerine yerleşmiş, hatasının, yenilginin, gençliğin anlatısını anlamsızca sağa sola saçarken görüyordum. Adamın daha iyi bir şey bulamazmış gibi, en tam ve anlaşılır simgeymiş gibi, Luna Park'ta geçen o geceyi, birçok kez şekil değiştirip aslından uzaklaşmış anıyı, soyunma odası şakalarını, yüz pesosa satılan biletleri, karşılaşma, ter, hayal kırıklığının yalnızlığı, hiç bağırmadan çıkan kalabalığın uğultusu, projektörler altındaki göz kamaşması gözümde canlanıyordu.

Belki de bir anı yerine, utanç verici, ahalinin gördüğü, katlanılabilir, artık kimseyi üzmeyen ve yeniden yaşayabileceği, kestirip atabileceği, felakete dönüştürünceye kadar abartacağı, bütün diğer pişmanlıkları örtecek bir hatayı seçmişti.

"Terasta eski dostlar gibi yemeklerini yediler, sanki dördü bir ailenin bireyleriymiş gibi, hiç alışılmadık şekilde yakındılar. Yemeğin sonunda, adam genç kızı eve götürdü ve kadın onları uğurlamak için, kucağında çocuk, kapıya kadar basamakları indi. Çocuğu yatırdıktan sonra da, restorana döndü ve bir kadeh likör istedi.

Gunz'un yalnız kaldığı ânı bekledi, sonra ona seslendi ve ikisi yarım saat kadar -adamın eve gidip dönme süresi- konuştular."

Kadın ne hüzünlü ne de neşeliydi, aynı anda hem genç hem olgun görünüyordu, adam onları restoranın kapısından görünce dimdik, zayıf, alaylı ve dikkatli bir yüz ifadesiyle dosdoğru yanlarına geldi. Gunz birkaç dakika daha ağırbaşlı, düşünceli konuşmayı sürdürdü, bir yandan gözlüklerini temizliyordu. Kadının parmakları, adamın sakınımlı, yararsız elini okşuyordu. Yalanın ve acıma tepkisinin arkasında, kadında bir şaşkınlık, bir merak vardı. Gunz adama, o dakikayı, o rastlantıyı birkaç ay daha aşan, şimdi'nin ötesinde bir biyografinin öngörülesi, inanılası sonunu anlatıyormuş gibi konuşıyor, kadın da adamı izliyordu. Kadın adamla hiç uyumamıştı, alışkanlıklarını, hoşuna gidenleri, hüznünün anlamını bilmiyordu.

Gunz gitti, ikisi sessizce biraz daha içtiler; sonsuza kadar ayrı kalma konusunda nihayet anlaşmışlardı. Yatmak için merdivenleri çıktıklarında, kadın kendini adamın ölçülü gücüne dayamak zorunda hissetti; sanki bu halde adım adım ikisinin gövdesinin, kapıcıın ve barda esneyenlerin edindiği izlenimi düzelttiğini düşünüyordu, aynı anda, asla kabul etmeye yanaşmayacağı çekingen bir heyecanla, hiçbir şeyin durağan kalmayacağını, tekrar da etmeyeceğini keşfediyordu.

"O akşam olanlar," diye üsteliyordu hastabakıcı, zaten yeterince tuhaftı: eski dostlar gibi duran iki kadın, ayrılırken öpüşmeleri. Üstüne, ertesi gün olup bitenler

inanılır gibi değildi. Öğle yemeğinden sonra, kadın elinde içi büyük olasılıkla erzak dolu bir çantayla eve gitti, tek başına. Adam oğlanla birlikte kaldı ve onu geldiğinden beri bulabildiği en güzel yere yürüyüşe çıkardı: çöplük. Gömleğiyle, yüzünde şapkasıyla güneşlik bir yere uzandı, oğlan taşlara tırmanırken, o da bakmadan kopardığı kuru otları çiğniyordu. Çocuk kayıp boynunu kırabilirdi. Adamı görmek lazımdı, güneşte uzanmış, ceketini yastık gibi katlamış, şapka gözlerinin üzerine düşmüş, gövdesi kâğıt yığınlarına, kırık şişelere, kirli bezlere neredeyse değecek gibi, tam ahırındaki bir domuza benziyordu; ne oğlanı ne de yukarıda evdeki kadınların ne diyebileceğini umursuyordu. Hava biraz soğuyunca, çocuk ya acıktı ya da sıkıldı, gelip adamı sarsarak kaldırdı, otele dönmek için kendini adamın omuzlarına aldırdı. Kadın saat beş sıralarında döndü; daha zayıf, daha yaşlı görünüyordu. Barda tek başına oturup bir kadeh içki içti, hiç kıpırdamadan, kimseleri görmeden, başı avucunda duruyordu. Sonra yukarı çıktı, orada büyük tartışma patladı.

"Tartışma değil," diye düzeltti Reina tatlılıkla. "Karşı odayı yapıyordum, onlara kulak kabartmak zorunda kaldım. Ama pek iyi duyulmuyordu. Kadın adama, tek arzusunun onun mutlu olduğunu görmek olduğunu söyledi. Adam da bağırmıyordu, bazen gülüyordu, ama sahte ve gergin bir gülüştü. Gunz sana öleceğimi söyledi. Fedakârlık, vazgeçme hep bu yüzden. Bu noktada kadın ağlamaya başladı, arkasından da oğlan. Evet, dedi kadının canını yakmak için ben ölüyüm. Gunz sana söy-

ledi. Hepsi, bir doksanlık bir ölü için, ona verdiğin bu kadar. O da aynı şeyi yapardı, sen de kabul ederdin.

"Adamı savunduğumu sanmayın," dedi hastabakıcı, "ama umutsuz bir halde olduğunu unutmamak gerek. İki kadının anlaştıkları belliydi; adamın isteği böyleyse de, olan biten, doğruluk ona çok çiğ göründü. Tabii ki adam ne olacağını biliyordu, ama sonuç hep böyle olur. Kadını gelip çocukla otobüse binerken gördünüz; bu sefer temelli gittiği kesin bence. Genç kızla adam evde yaşıyorlar; yemeklerini otelden getirtiyorlar ve hiç dışarı çıkmıyorlar. Çok nadir de olsa, onları kapının önünde sigara içerken görmek olası. Gunz bana daha uzun sürmeyeceğini söyledi, sanatoryum için bile çok geç dedi."

Kucağında çocukla, bardan geçtikleri doğruydu, içeri girmemişlerdi, otobüsü beklemek için ağacın gölgesini tercih etmişlerdi. Tezgâhın arkasından, bir bardağı çalkalarken, casusluk eder gibi kadına bakmıştım. Ona her şeyi sunmaya hazırdım, benden kabul edeceği her şeyi. Kadına hepimizin aynı fikirde olduğumuzu, onun gibi, benim de geride bıraktığının bir adamın cesedi olduğunu düşünmediğimi söylerdim; bunun ona ölümünde yardım edebilmenin ayrıcalığı, hayatının tamamı ve anahtarı olduğunu söylerdim.

Onlara gelince, kış gelene kadar, ilk karın düşmesinin birkaç gün sonrasına kadar evde kapalı kaldılar. Mektuplar kesildi; tek bir koli geldi, üzerinde "kullanılmış giysiler" yazıyordu.

Emlakçıdaki Andrade onları dört kere ziyaret etti, kapıyı her seferinde genç kız açtı, nazikti, az konuşuyor-

du, ötekinin merakını görmezden gelerek, Andrade'nin lafı biraz daha uzatabilmek için, bisikletinin üzerinde kurguladığı bahaneleri kullanılmaz hale getiriyordu. Ayın ilk günleriydi, kapının çalınmasının ardında sadece Andrade olabilirdi. Üzerinde koyu renk örgü kazak, buruşuk pantolon, hızlı devinimlerle, erkek bedeninin bilincinde, sanki bekliyormuş gibi genç kız hemen kapıyı açıyordu. Selam veriyordu, sessizce parayla makbuzu değiştiriyordu ve yeniden selam veriyordu. Andrade bisikletine binip zikzak çizerek ofisine dönüyordu ya da idaresini üstlendiği öteki evlere gidiyordu, arada da görmüş olduğunu, bundan ne çıkarsama yapılabileceğini, anlatabileceği ayrıntıları ve yalanları düşünüyordu.

Kadının ve çocuğun gittiği gün, adam oteldeki hesabını kapattı ve odayı terk etti. Artık gelip geçen müşterilerden biri değildi. Son akşamında gösterdiği kibarlıkları ve dostça davranışları, makbuzunu katlayarak, bir omzunda yağmurluğu, son bir heyecanla selamlar vererek, sağdan soldan gülücüklerine karşılık alarak merdivenleri inmeye başladığı andan itibaren unutulmaya başlamıştı. Gunz ve Castro'nun hastaları o an, eskisinden daha büyük bir kızgınlıkla, kendilerini adamdan ayıran ayrıntıların her birini yeniden görmeye başladılar; özellikle, adamın onlarla arasındaki bağı oluşturan hastalığına katlanılmaz biçimde ayak diredığini hissettiler.

Bu belirsiz, bağışlanamaz küçük düşürmenin adını onlarla birlikte yaşarken bile koyamamışlardı. Hınçlarını Portekizli Kadınların evine yönelttiler, bu da genç kızla adamı teraslarında otururken ya da parkta, dere

kıyısında yürüyüş yaparken depreşiyordu. Geceler uzayıp göremedikleri için günde iki kere yürüyüşün yalnızca çıkışını gördüklerinde, nefretlerinin sürüp gitmesini kutlayabiliyorlardı; aynı kini otel görevlisinin yemeklerle ve bir gazeteyle, utançla mimlenmiş olduğuna inanır gibi yaptıkları yukarıdaki beyaz kırmızı eve gidiş gelişlerinde pekiştiriyorlardı. Otel görevlisinin otelden götürdüğü şişeleri denetliyor ve zamanlarını yukarıda dünyaya kapanmış adamla genç kızın sürdükleri kışkırtıcı hayattan kesitlerin hayalini kuruyorlardı.

Hastabakıcı, skandaldan, insanlara karşı yapılan ayıptan söz etmeye başlamıştı. Lambaları yakıp genç Levy'ye, Royal'in müdürüyle bir kadeh bir şey içip ölülerden, iyileşmiş olanlardan, ücretlerden laflayacağımı, ben yokken yerime bakmasını söyledim. Gri mavi soğuğa çıktım, rüzgâr sanki dağdan inmiyor da, yoldaki ağaçların tepesinde oluşuyor, ikide bir de, her adımda, kudurmuş bir zevkle bana saldırıyordu. Başım eğik, kulağım uçak fabrikasının üstünden aralıklı gelen motor sesinde, Royal'in müdürünün sahte bir kaygı ve çocukça bir hevesle bana karlı bir kışı, ulaşıma kapanan yolları öngöreceğini düşünürken, yolda düzensiz ışık daireleri gördüm. Durdum, el fenerinin sarı ışığı yüzüme tutuldu, ardından bir kahkaha geldi; meydan okurcasına kasıtlı çıkarılmış kuru bir sesti. Adam el fenerini yere çevirdi, bulutlara baktı ve söndürdü.

"Dönüş için getirdim yanımda," dedi. "Garajda buldum. Gitmekte olduğunuza göre, sizi yakalamam bir şans. Ben de sizi görmeye geliyordum; sizinle konuşmak, bir şey teklif etmek istiyordum."

Çok uzun boyluydu, kıpırdamıyordu, sırtını dağın son aydınlık çizgisine dönmüştü, kapkara bir siluet görülüyordu, saçı başı dağınıktı. Rüzgâr paltosunu sallıyor, onun öksürüğünü andıran, aralıklı bir ses çıkarıyordu, o da elini ve el fenerini ağzına kaldırarak örtüyordu.

"Sizi tanımamıştım," dedim; çabucak hikâyesini aklımdan geçirdikten sonra elini sıkma konusunda kararsızlık çektim. "Bara gidelim o halde. Hiç değilse rüzgârdan korunuruz."

Sessizce beni takip etti, bir şey ezmeye çalışır gibi sert adımlarla yürüyordu. "İlk defa konuşuyor," diye düşündüm bardan içeri girerken; "bugüne kadar tek heceler, homurdanmalar, el hareketleri, bilemedin tek bir kelime vardı. Sarhoş ama nedeni alkol değil, konuşmayı sürdürmek istiyor, sanki serbest düşüşe geçmiş ve bunun bir an önce geçmesini istiyor.

Ellerimi ovuşturarak içeri girdim, barda bile soğuk olmasına ve kapıdan bacadan esinti girmesine rağmen paltomu çıkardım. Ona bakmak için dönmemeyi tercih ettim. Tezgâhın arkasında ağzı açık, afallamış, kasketi gözlerine düşmüş genç Levy'nin omzuna vurdum. Bizi yalnız bıraktı, iki kadeh vermut koydum. Elini pencerenin parmaklığından çekti ve kolları iki yanında sarkık, yüzünde bir gülümsemeyle yanıma geldi, nikel kaplı uzun el fenerini sallıyordu. Öksürüğünü engellemek

için öne eğildi, yine gülümsedi, yüzü kızarmış, gözleri dolmuştu.

"Kusura bakmayın," diye fısıldadı, "sizin için sorun olmayacaksa konyağı tercih ederim."

İstediğini hazırladım ve içmeden önce "sağlığınıza" dedim, hâlâ yüzüne bakmıyordum. Siyah, eprimiş, eski püskü, üstüne çok büyük gelen, kocaman düğmeli, yeni sayılabilecek kadife yakalı yağmurluğunu incelemeye koyuldum.

"Çıkıyordunuz," dedi. "Benim yüzümden... sadece bir dakikanızı alacağım."

Durdu; ciddi, şaşkın, meraklı bir havayla etrafına baktı. Daha sakin döndü, kadehini kaldırdı ve bir dikişte bitirdi. Beni görmek niyetinde değilmişçesine bana baktı, üst dudağını kaldırmış, hareketsizdi. Siyah, parfümlü, zamandışı yağmurluğuyla dik durabilmek için parmaklarının ucuyla tezgâha değiyordu. Kemikli, kıllı bileklerini dışarı çıkarıyor, acıma ve şefkatle bir birini, bir ötekini izlemek için de başını yana eğiyordu; bunun dışında sadece çıkık elmacık kemikleri, sert gülümsemesi, dikkatli, çocukça gözlerinin pırıltısından ibaretti. Bu kadar az şeyle bir yüz biçimlendirebilmesine inanmakta güçlük çekiyordum; ona geniş ve sarı bir alın, gözaltı halkaları, burnun iki yanında mavimsi çizgiler, birleşik koyu renk kaşlar ekledim.

"Bir kadeh daha rica ediyorum," dedi. "Çok basit; oteldekiler bize verdiklerini kestiler. Sadece birkaç ay dayanabildiler; ben de çok geciktim, umdukları gibi edepli bir şekilde zamanında ölemedim, hâlâ buradayım. Ök-

sürükle birlikte ayakta duruyorum. Böyleyim ben, geleceğe yönelik planlar yapıyorum, inanıyorum, işi söz vermeye kadar götürüyorum, sonra vazgeçiyorum. Canınızı sıkmak istemem, kusura bakmayın. Tam da bugün, oteldekilerin sabırları taştı. Öğleyin, otel görevlisi yemeğimizi getirdi ve bir daha gelmeyeceğini söyledi. Utanç içindeydi, ayağıyla toprağı eşeliyordu, hatta belki bize acıdı da. Parasını ödedik, ona da bir bahşiş verdik. Ve o, sessizce kapının önüne çıktı, ağladığını görmemi istemiyordu herhalde. Yazık elbette; iyileşmemden, mutlu olmamdan kendini sorumlu tutuyordu. Annesinden miras kalmış parayı, elinde avucunda ne varsa benim iyileşmem için harcıyordu. Neyse, ben ölünceye kadar yemeye devam etmemiz gerektiğine karar verdik. İşte bu yüzden size geldim, kısa bir süre için günde bir iki kere bize yemek gönderebilir misiniz diye sormak istedim; öleceğimi sanmıyorum ama yakında çekip gideceğimizi sanıyorum."

Adama "olur" dedim, günde iki öğün yemeği nasıl bulacağımı bilemesem de. Neden bunu benden istediğini de merak ediyordum, çevredeki otellerden veya pansiyonlardan birine gidebilirdi. Tezgâhın önünde, profilden, beceriksizce dikiliyordu, konuşmayı nasıl sonlandıracağını bilemediği için de elindeki el fenerinin ışığıyla oynuyordu. Bir kadeh daha koydum, yukarıdaki genç kızın biraz daha ağlamak için adamın yokluğunu fırsat bildiğini hayal ettim.

Dağda oturan yaşlı bir kadın, kibrit istemek amacıyla bir pazar günü eve yaklaştığını anlatmıştı. Pencere-

lerden biri açıkmış, adam da yalnız, ayakta, çıplak, bir dolabın boy aynasından kendini seyrediyormuş; kollarını sallıyor, hafif bir şaşkınlık içeren tuhaf bir tebessüm deniyormuş. Bence bir sevişmenin ardından olmamıştı bu, adam yanından geçerken gözü aynaya takılmıştı. Dolabın önünde ağır hareketlerle soyunmuş, iskelete dönüşmüş halini tanımaya çalışmıştı, derisinde toplanmış sıradan kıl lekelerini incelemişti, elinde olmadan bir zamanlar vücudunun nasıl olduğunu anımsayarak uyluk kemiklerinin onu taşıyabilme kapasitesinden endişelenmişti, kemiklerinin arasından sarkan cinsel organını süzmüştü. Biraz daha aynanın karşısında kalsa, zayıflığını değil zayıfladığını görecekti.

Bir eliyle yağmurluğunun cebini karıştırdı, ama parayı çıkarmadan önce ben davrandım:

"Önemli değil, bendensiniz. Anlaşıldı, günde iki kere iki kişilik yemek."

El fenerinin ışığını, iyi nişan almış gibi yavaş bir kibirle duvara tuttu.

"Teşekkür ederim. Bize ne gönderirseniz uygundur. Mektuplar artık gelmiyor. Aslında yazmamasını ben söyledim."

Benimle yüz yüze gelmek için döndü, yüzündeki olumsuz gülümsemeyi bozmadan, daha belirgin kılarak. Yaşlanmıştı, ölmüştü, yıkılmıştı, içi boşalıyordu. Yine de önce gördüğüm zamanlardan daha genç görünüyordu; ergenlikte, ilk boşalmadan sonra yastığında doğrulan yüzüne dönüyordu. Tebessümden kahkahaya geçti ve elini bana uzattı. Yılmaz, savaşçı bir edayla, her

zaman göğsünde dümdüz duran yağmurluğunu rüzgâr dalgalandırırken, yarım yamalak ilikleyip kapıdan çıkışını gördüm. Adam yukarı çıkarken el fenerinin sürüklenen ışıltısını gördüm.

Onları on beş yirmi gün boyunca bir daha görmedim; onlara Royal'den yemek götürülüyordu, artık elçiyi, genç Levy'yi adam karşılıyordu, her gün de parasını ödüyordu.

Bir gün genç kız göründü, hastabakıcının dedikodularına kulak asılırsa, bir gece dağdan inip otelden Gunz'u çağırmaya geldi. Yüzünde gülümseme, sessizce terasa yerleşip onun kim olduğunu bilebilecek garsonların, müşterilerin önünde doktoru bekledi. Hastabakıcının anlatısına göre, Gunz omuz silkip reddetti; sonra genç kızın kulağına ve masaya eğilip bir şey fısıldadı. Doktorun gövdesinin üzerinden, genç kız tek başınaymış gibi uzaklara bakıyordu. Sonunda, genç kız doktora teşekkür etti, kahvelerin parasını ödemeyi teklif etti. Gunz, genç kızı kapıya kadar geçirdi ve bir süre elleri pantolonunun ceplerinde, onun tırmanmasını ve uzaklaşmasını izledi. Genç kızın kazağı, yeni doğan alacakaranlıkta şişiyordu.

Oda hizmetçisinin hikâyesinde -hastabakıcıyla evlenmesi artık söz konusu değildi, her seferinde onun olamayacağı saatlerde tek başına geliyordu- genç kız bir gece gelip Gunz'u yatağından çıkarırken, barda gevezelik eden ve uyuklayanların önünde, yüzündeki korku, hüznü bastırıyordu. Gunz, fazla heyecanlanmadan, nihayet genç kızın koluna girip eve çıkmayı kabul etti.

Tuhaf bir şekilde, hastabakıcı ya da oda hizmetçisi gittiklerini söyleme fırsatı bulamadan, adamla genç kızı gördüm. Bir sabah saat altı ile yedi arasında, birlikte bara gelmeyi tercih ettiler, soğukta yalnızdılar, her biri kendi bavulunu taşıyordu.

"Bir kere daha," dedi adam doğrularak.

Pencere kenarına oturup kahve ısmarladılar. Genç kız, uykulu, gülümseyerek bir süre gözleriyle beni izledi, sanki bir şey açıklamak ve kendini rahatlatmak ister gibiydi. İkisinin yorgun gözlerine, duygusuz, bıkkın, kararlı yüzlerine baktım. Geçirmiş oldukları geceyi kolayca gözümün önüne getirebiliyordum. Sabahın uyarmasıyla uykusuz gecenin saatlerini, son sevişmenin yapaylığını kafamda canlandırmaya niyetlendim.

Örgü paltosuna sarınmış, başında mavi bir kayak beresi, genç kız gözlerini kırpıştırarak dışarı bakıyordu; yüzü yuvarlak, çocuksu, meraklıydı. Adam, bileğinde sallanıp duran koca bir saat takıyordu ve yalnız, boş kahve fincanında gözleri kamaşırken elini kocaman açıp çenesini tutuyordu. Pencerenin ve parmaklıkların arkasında çiseleyen yağmur sabahı karartıyordu; güneş bir görünüp bir kayboluyordu, soğuk barın zemininin ortasında elle tutulur hale geliyordu.

"Sanatoryuma gidiyoruz," dedi adam bana dönerek, bir banknotu havada salladığını görüp elimde hesapla yanlarına yaklaşırken. Genç kız, bir şey söylemek için burnunu ve ağzını kıvırdı ama demir kafesin ardındaki güne bakmayı sürdürdü. "Dün yanınızda çalışan çocuğa söyledim; ama her koşulda artık yemeğe gerek kalmadığını size söyleyip, teşekkür etmek istedim."

Masaya dayandım ve bir şaka yaptım: Sanki ben hazırlamışım gibi, ondan yemeğin lezzeti için kusura bakmamasını söyledim. Biri, Mirabelli olmalıydı, boynunda çan asılı ineğiyle geçti. Adamın kolu genç kızın boynunu sarıyordu; genç kızsa kuşları, ilk motor seslerini, gecenin sonunu dinliyordu.

"Doktor Gunz kesin, diyor," diye anlatıyordu adam avucunun içinden, yüzünde kaygısız ve anlayışlı bir tebessümle, genç kız uyuyor olsaydı onu uyandırmayacak kadar alçak sesle. "Üç ay sanatoryum, kışla beslenmesi."

"Gunz iyi bir hekimdir; ayrıca çok deneyimlidir."

"Çok deneyimli," diye tekrarladı ağır ağır, eğlenir gibi bir tonda; odanın orta yerine, tam da soğuğun yığıldığını hissettiğim noktaya dikmişti gözlerini; artık yüzünün tamamı avucuna sığmıştı, parmak uçları şakağındaki uzun ve kötü kesilmiş saçlarına dokunuyordu. "Sonra da her şeye sıfırdan başlamak; düşünebiliyor musunuz? Sadece üç ay, gerçi altı olsa da ne fark eder!"

Sanırım sesini yükseltmemişti, ama genç kız pencerenin buğulu düşlerinden kafasını çevirip tam da adamın baktığı yere, odanın ortasına çevirdi gözlerini. İlk gerçek müşteri boğuk ve baştan savma bir selamla, ağlak espadrillerini sürüyerek içeri girdi; kafasında bir bere vardı, gür bıyıklıydı, elinde de bir yas mendili tutuyordu. Genç kızın eli, adamın göğsünde gezindi, yukarı çıkıp kafayı tutan parmaklarına dokundu, sıktı.

Siyah mendilli adam, titreyerek ve gırtlağını temizleyerek, cebinden çıkardığı kâğıt parayı tezgâhın üzerine bıraktı ve bir kadeh cin istedi. Kadehini doldururken,

sanatoryumun yeni boyanmış, hafif hafif sallanan kamyonetinin yaklaştığını gördüm. Genç kızla adam tahmin ettiler ve zorla, uyuşmuş bir halde ayağa kalktılar. Giderken bana selam vermediler; adam iki bavulu da taşıyordu, genç kız kamyonetten inmiş, üzerinde bir arma bulunan kasketini karnına doğru tutan sürücüyle şakalaşmaya başlamıştı.

Üç ay, diye yalan söylemişti Gunz; adam altı ay diye kabul etmişti bunu. Onların sanatoryumun üst katındaki odalardan birinde geçici olarak demirden beyaz yataklara devinimsiz uzanmış olduklarını gözümün önüne getirdim: burunlar ve çeneler azimle badanalı tavana çevrilmiş, hâlâ bir yanlış anlama varmış gibi yapıyorlardı, itiraz etmeden, boş yorumlarda bulunmadan ötekilerin hatalarını anlayıp gelmelerini, ufak ufak özürler dileyerek, zaman sınırlamasını dışlayarak, sırtlarına küçük şaplaklar indirerek onları dış dünyaya gönderiyorlardı, sıkıntı, şikâyetler, unutuş. Kaçamak şehveti, adamın çağrılarını, genç kızın dik kafalı erkeksi karşı koyuşlarını, uzlaşmalarını ve acımasız bunalımlarını hayal ediyordum.

Birkaç gün sonra, Levylerin en küçüğünün yardımıyla barda temizlik yapıp envanter hazırlamaya giriştim. İşte o zaman posta çekmecesinin dibinde, taahhütlü mektupların bulunduğu siyah defterin altında, önceki yaz geldiklerinde adama vermek istemediğim koca mavi harflerle yazılmış mektupları buldum. Pek düşünmeden, mektupları cebime attım, o akşam yalnız kalınca, panjurları indirip okudum. İlki pek önemli değildi; aşktan, ayrılıktan, geçmişte kalmış cümlelerin, davranışların anlamlarından dem vuruyordu. Sezgilerden ve bulgulardan, sürprizlerden, uzun bekleyişlerden söz ediyordu. İkinci mektup farklıydı; önemli olan paragraf: "Hele şimdi, ben ne yapabilirim ki, sonuçta o senin kanından ve büyük bir eli açıklıkla parasını senin sağlığın için harcamaya hazır. Asla araya girenin o olduğunu söyleyemem, iyi düşünülürse, ikinizin arasına asıl giren

benim. Yürekten kızının aramıza girdiğini söyleyebileceğine inanmıyorum, çünkü ben sana ne kadar az verdim, hatta sana baş belası oldum."

Utanç ve öfkeyle doldum, derim dakikalar boyunca utancın ürpertisini duyumsadı, orada küçücük hırpalanmış bir gururun öfkesi, sarsıntısı, aşağılanması büyüyordu. Çeşitli şeyler yapmak geçti içimden; otele çıkıp sanki kendim baştan beri biliyormuşum gibi herkese anlatmak istedim, yukarıdaki insanlarla alay etmeyi düşündüm. Yılbaşı gecesi genç kızın yanaklarına ya da gözlerine -ya da sadece eldivenlerine, bavuluna, sabrına, sakinliğine- bakmam yeterliydi. Bu sayede, başkalarıyla aynı hataya düşmez, bilmeden de olsa, arzumla adamın hak etmediği kadının yenikliğine, bitikliğine bulaşmamış olurdum. Otele çıkıp bu konu hakkında tek kelime etmeden, elimde veya cebimde mektup, onların arasında dolaşmayı düşündüm. Sanatoryuma gidip onlara bir sepet meyve götürmeyi ve yatağın yanında oturup dostça bir gülümsemeyle adamın sakalının uzamasını seyretmeyi, genç kızın benim yanımda çekinerek adamın elini her okşamasında gizlice, dingin bir şekilde iç geçirmeyi düşündüm.

Ama bunca uyarım saçmaydı, benden çok hastabakıcıya yakışıyordu. Mektubu yorumlarken, özde doğru gördüğüm varsayılsa bile, genç kızla adamı birleştiren bağın önemi yoktu. Her koşulda, bir kadındı; bir başka kadındı.

Mektupları yaktım ve unutmaya çalıştım. Sonra, adamın yüzünü açtıktan ve yeniden örttükten, omuz silktikten, yatağa yığılmış cesetten uzaklaşıp Portekizli ka-

dınların girişine, soğuk ve sert geceye yöneldikten sonra, hastabakıcı, Gunz, polis memuru ya da Andrade'ye fısıldayarak, zoraki bir acımayla, hafif bir horgörüyle kafama takmadan, nasıl olsa geriye sadece adamın ölümü kaldı, o da bunu kimseyle paylaşmadı diyerek nihayet kendime karşı çuvallamamdan yakayı sıyırdım.

"Ne?" diye sordu hastabakıcı, saygılı, kararsız, heyecanını gemleyerek.

Dışarı çıktım, tırabzana tutundum; soğuktan titreyerek otelin ışıklarına baktım. Her şeyin basit ve öngörülür olması için buluşumu öykünün başına koymam yeterliydi. Bende güç dolup taşıyordu, sanki adam ve genç kız, hatta kadın ve oğlan benim irademle doğmuş ve onlara biçtiğimi yaşamışlardı. Bu düşünce aklımdan geçince, yüzüme bir tebessüm yayıldı, basketbol şampiyonunun son açgözlülüğünü affettim. Hava soğuk, sert ve kokusuzdu.

Odaya girdim, içim iyilik dolu, dört adamın fısıltıları arasında odayı baştan başa kat etmeye başladım. Yavaş adımlarla evi gezdim, parmaklarımın ucuyla tabloları, masa örtülerini, perdeleri, minderleri, eşya kılıflarını, yapay çiçekleri, dört ölünün orada yapıp bıraktıklarını sıyırdım, kurulmuş gibi aptalca önsezilerle ya da başkaldırıyla, öğütlerle, yemek tarifleriyle laflarken bir yandan elleriyle biçimlendirdikleri incik boncuğu gördüm. Siyah, yeni, yararsız kalaslarla yapılmış çizgili çatıların altındaki değişik can çekişmeleri keyfi şekilde saydım. Dalgın ve saygısız, üç kızkardeşle çok genç, sarışın şişman kadın arkadaşlarının bekâretlerini hayal ettim. En

sondaki odada, otel görevlisine getirttikleri hiç okunmamış gazete yığınlarıyla karşılaştım; mutfakta hiç açılmamış dokuz şarap şişesi gördüm.

Ağır adımlarla cesedin ve ötekilerin bulundukları odaya döndüm.

"Sabrı yetmedi, hanımefendi," diyordu Gunz, sıska başörtülü bir kadına, kadın da başıyla onaylıyordu.

"Böyle işte," dedi Andrade, dalkavukça ve üzgün.

Hastabakıcı, polis memuruyla prosedür ve yapılması gerekenleri konuşuyordu; benim odaya girdiğimi görünce durup gülümsedi, bir şey sormak istedi ama ben ölünün pantolonuyla ayakkabılarına, çarşafın altındaki anlaşılmaz biçime döndüm.

"Az kan var hanımefendi," diye açıkladı hastabakıcı, Gunz'a sorarcasına bakarak.

"Vücudunda kalanın tamamı," diye şaka yaptı hekim, esnerken.

Var gücümle yatağa baktım, gazeteleri neden isteyip de okumadığını, şarapları neden alıp açmadığını anlayabileceğim, bunu bilmem gerektiği inancıyla.

"Ölüm belgesini size mi teslim edeyim," diye sordu Gunz.

"Nasıl isterseniz doktor bey," diye cevap verdi polis memuru. "Önce bir süre bekleyebilirseniz..."

Yerde siyah, kısa namlulu, işe uygun tabanca yatıyordu; adam onu almış, gömleklerinin ve mendillerinin beyazlığına karmış, pantolonunun cebinde ya da kemerinde taşımış, kurnazca ve küstahlıkla, aslında kendini sakladığının bilincinde gizlemişti; telaşsız ve yatışmış,

bir nesne gibi, birinden ötekine kendi saçmalığının içine saklanabileceğinin farkındaydı.

Polis memuruyla Gunz kapının önüne çıkmış komiserin gelmesini bekliyorlardı; sadece sözcüklerin yavaş gürültüsü, ağızlarından çıkan soluğun buharları seçiliyordu. Arkamda, karmaşanın, merakın, korkunun ötesinde, sıska kadın sorular sormaya başladı:

"Onu görmediniz mi?" dedi serinkanlılıkla hastabakıcı; "doğal. Daha zayıf belki; daha dingin."

Durdu, iç daralmasıyla bana baktığını biliyordum. Hikâyesini ben yeniden dinlemeyeyim diye alçak sesle anlatmaya başladı.

"Öleceği kesindi; tabii ki kimse ona bunu söylemedi. Bilirsiniz işte. Sanatoryuma geleli yirmi gün olmuştu, iğnelerle onu sakinleştiriyorduk. Çok ağır bir beslenme programı vardı, ötekilerle aynıydı. Halinden hep memnundu, bir beyefendiydi. Genç kız onun yanındaydı. Bilmiyorum hanımefendi, onun bakımıyla ilgileniyordu. Bu sabah, genç kız uyanıp hastayı yatağında görmeyince, sanatoryumun her tarafında onu aradık; sonra bize kamyonetle indiği söylendi. Sürücü, ayakta durmakta güçlük çeken kişilerin aniden yürüyüşe çıkmaya karar vermelerine alışıktır. Yapamayız hanımefendi, sanatoryumda böyle, özgürlük. Ama adam ortaya çıkmadı, sürücü de beklemekten sıkıldı, Andrade bizi buradan telefonla arayıncaya kadar bilmiyorduk."

"Böyle oldu," diye teyit etti Andrade. Artık, ısınmak için iki yana sallanıyor, eğlenerek onları izliyordum. "Öğle saatinde eve girdiğini söylediler, pek inanmadım,

çünkü anahtarları bana teslim etmişti. Daha evde temizlik bile yapılmamıştı. Gün batarken, pencerelerden birinde ışık gördüm ve gidip kapıyı çaldım. Kapıyı açıp içeri girdiğimdeki halimi bir düşünün. Belki mutfak kapısının anahtarını iade etmemişti."

"Daha gençti zavallı," dedi kadın ve ağlamayı denedi.

Hastabakıcı ve Andrade ile omuzlarımızı kaldırdık, o anda dışarıdan durmakta olan bir arabanın motorunu işittik. Polis memuruyla Gunz dışarı çıktılar, bilinçli yaparcasına, her adımda ışıklı ve soğuk sessizliğe, kayırmayan gecenin sertliğine çarpar gibiydiler.

"Komiser," diye gösterişle bildirdi hastabakıcı; yaşlı kadın yine başıyla onayladı.

Kanepeye oturdum, ürpererek ama huzurla; genç kız geldiğinde kıpırdamamayı yeğledim, o da dosdoğru yatağa gitti, inanılmaz bir yavaşlıkla benim hareketimi tekrar etti, eliyle çarşafı araladı, yeniden örttü.

Polis memuruyla Gunz kapının yanında duruyorlardı, yaşlı kadınla hastabakıcı duvara karışmışlardı, Andrade elinde beresiyle geriye birkaç adım attı. Neredeyse soluk bile almadan, genç kızın uygunsuzca, ayakkabılar, pantolon ve çarşaflarla can sıkıcı yataylıktaki kitleye eğilmesini izledim. Devinimsiz, gözyaşı dökmeden, karamsar; aylar önce adam bara girdiğinde benim gördüğümü anlamakta gecikmişti: Sahip olduğu tek şey buydu ve bunu kimselerle paylaşmaya yanaşmayacaktı. Genç kız ağırbaşlı, ebedi, yıkılmazdı; bilmeden, şimdiden gelecekteki şiddetli bir geceye hazırlanıyordu.

roman

juan carlos onetti
veda ederken

Kadın kafasında kurduğu tüm imgeleri unuttu, genç kızı tam karşısında durduğu gibi düşlediğini anımsadı, kızın yaşını, geçici güzelliğini, dürüst ve temiz yürekli ifadesinin sahteliğinin gücünü kabullendi. Yeniden, kendini hiç zorlamadan, eski bir alışkanlığın getirdiği kolaylıkla, hayatı boyunca ona karşı kin duyduğu inancıyla genç kızdan nefret etmeye başladı.

Veda Ederken'de Juan Carlos Onetti, bu kısa romanında ele aldığı konuya son derece farklı bir yönden yaklaşmış. Olayın kahramanı, son günlerini geçirmek için bir sayfiye kasabasına gelmiş, orta yaşın üstünde bir adamdır. Ama onu neredeyse hiç görmeyiz; onun öyküsünü kasabanın sakinlerinin gözünden bölük pörçük izleriz. Onetti'nin hınzır, çetin ama olağanüstü dünyasına hoşgeldiniz.

16 TL KDV Dahil

ISBN 978-605-9315-77-7

alakarga.com.tr

alakargayayinevi alakargakitap alakarga_yayinlari